

TRIBUNE

Nieuwsblad van de SP • jaargang 49 • nr. 9 • oktober 2013 • €1,75 • www.sp.nl

DE OMMEZWAAI

ROEMER: 'MAAK JE BORST MAAR NAT'

40 JAAR CHILEENSE VLUCHTELINGEN

PVDA WENDBAARDER DAN DE JSF

★ ROOD jong in de SP

10 JAAR ROOD

ROOD heeft ook dit jaar weer volop actie gevoerd. Onder andere acties voor studiefinanciering en de OV-kaart en tegen huisjesmelkers en woningnood. Komend jaar belooft een belangrijk jaar te worden om ons uit te spreken tegen de asociale plannen van dit kabinet. Op 17 november bespreekt ROOD op de ledenvergadering de plannen voor 2014. Ook vieren we die

dag ons 10-jarig bestaan. Dit wordt een dag om niet te missen dus!

Als jij zin hebt om er op deze belangrijke dag bij te zijn, kom dan zondag 17 november naar het partijkantoor van de SP in Amersfoort. Meld je vooraf wel even aan op rood.sp.nl/intern

KANDIDAATSTELLING VERKIEZINGEN EUROPEES PARLEMENT 2014

Op 22 mei 2014 vinden de verkiezingen plaats voor het Europees Parlement. De zittingsduur voor dit parlement is vijf jaar. Leden die zichzelf geschikt achten voor een plaats op de kandidatenlijst voor de komende Europese verkiezingen, kunnen zich tussen 7 oktober en 7 november melden bij het bestuur van de SP. Ook lokale afdelingen van de SP of minimaal 50 leden kunnen kandidaten voordragen. In dat geval dient de voordracht vergezeld te gaan van een instemmingsverklaring van de voorgestelde kandidaat.

Criteria waaraan kandidaten dienen te voldoen:

- SP-lid zijn;
- politiek-strategisch inzicht hebben;
- SP-standpunten onderschrijven en deze zowel mondeling als schriftelijk helder kunnen verwoorden;
- generalist zijn (specifieke sector kennis en relevant contactennetwerk kan tot aanbeveling strekken);
- bereid zijn tot grote inzet en bestand tegen stress; beschikken over zelfstandigheid, assertiviteit, inventiviteit;
- overtuigingskracht en onderhandelingskwaliteiten;
- capabel zijn om in teamverband te opereren;
- goede schriftelijke en mondelinge vaardigheden, waaronder goede beheersing van het Engels (beheersing van het Frans strekt tot aanbeveling);
- bereid zijn tot deelname aan activiteiten buiten het parlement, om veel te reizen en de volledige zittingstermijn van het Europees Parlement beschikbaar te zijn;
- in staat zijn door het Europees Parlement toegekende budgetten professioneel te beheren; de afdrachtrekking onderschrijven.

Brieven dienen gericht te zijn aan

Hans van Heijningen, algemeen secretaris, t.a.v. Kandidatencommissie EP 2014, Snouckaertlaan 70, 3811 MB Amersfoort

Voor nadere inlichtingen:

hvheijningen@sp.nl of 06 2210 18 30

TRIBUNE IS EEN
UITGAVE VAN DE
SOCIALISTISCHE
PARTIJ (SP) EN
VERSCHIJNT
11 MAAL
PER JAAR

Redactie

Diederik Olders (h), Jola van Dijk,
Rob Janssen, Daniël de Jongh

Vormgeving

Robert de Klerk
Mark Ofman
Gonnie Sluijs
Sebastiaan Veersma

Aan dit nummer werkten mee

Robin Bruinsma, Menno Herstel
Sander van Oorspronk, Paul Peters
Bram Petraeus, Karen Veldkamp

Foto cover: Menno Herstel

Illustraties

Arend van Dam
Wim Steenhagen

De Tribune op Internet

www.sp.nl/nieuws/tribune

Abonnement

€ 5,00 per kwartaal (machtiging)
of € 24,00 per jaar (acceptgiro).
Losse nummers € 1,75.
SP-leden ontvangen de
Tribune gratis.

SP algemeen

T (088) 243 55 55
F (033) 462 55 12
sp@sp.nl
www.sp.nl

Abonnementen- en ledenadministratie

Snouckaertlaan 70
3811 MB Amersfoort
T (088) 243 55 40
E administratie@sp.nl

Redactie Tribune

Snouckaertlaan 70
3811 MB Amersfoort
T (088) 243 55 42
F (033) 462 55 12
E tribune@sp.nl

De Tribune in gesproken vorm

Belangstellenden voor de Tribune op cd kunnen contact opnemen met de SP-administratie.

Aankondiging incasso contributie

Veel leden van de SP betalen hun contributie via een incassomachtiging. Met ingang van 1 oktober 2013 zal de SP het bedrag van de contributie in de eerste week van elk kwartaal incasseren. Daarbij vermelden we, conform nieuwe wettelijke regels het betreffende lidnummer en het zogeheten incassanten-ID van de SP, te weten **NL86ZZZ403462460000**. Bij vragen over contributie-inning, kunt u contact opnemen met de ledenadministratie van de SP, via (088) 243 55 40 of administratie@sp.nl

IN DIT NUMMER

Wendbaar

Aanschaf JSF 'oliedom'

4

21 september

Begin van de ommezwaai

6

'Het verre naderbij'

Het perspectief van dichter Oosterhoff

14

40 jaar na de Chileense staatsgreep

Gevlucht uit neoliberale proeftuin

20

Salonpacifist, privacygoeroe, zelfverrijker

Top 5 van gewabber

22

- 8 De Prinsjesdagplannen volgens SP-Kamerleden
- 28 Linksvoor: 'Nerd' Gwildor Sok bezorgd om burgerrechten
- 29 Korte lijstjes, gevoel voor humor en sociaal beleid in Bernheze

- 12, 13, 26, 27 Nieuws 30 Brieven 31 Puzzel
- 32 Theo de buurtconciërge

COLUMN

De akkoordendans

De algemene politieke beschouwingen hebben dit jaar één ding heel duidelijk gemaakt: dit kabinet heeft geen verhaal voor de samenleving. Er zijn cijfertjes en ellenlange onderhandelingen, maar een échte visie om uit de crisis te komen heeft dit kabinet niet.

Veel politici lijken te zijn vergeten dat achter de cijfertjes échte problemen en échte mensen schuilgaan. Ze zien niet dat akkoordjes sluiten misschien een leuk politiek spelletje is maar dat je speelt met de zekerheden en portemonnee van miljoenen Nederlanders. Zij vergeten dat door alle bezuinigingen die door de akkoordendans worden doorgedrukt, straks 900 duizend mensen een WW- of bijstandsuitkering hebben. Met als resultaat: minder economische groei, minder banen en minder belasting-inkomsten.

Ik kom veel van deze mensen tegen. In mijn eigen omgeving maar ook op bijeenkomsten zoals onze demonstratie in Amsterdam. Het zijn verhalen van gezinnen met een onverkoopbaar huis, oudere werknemers die maar niet aan de bak komen, maar ook ondernemers in mijn eigen straat die door de crisis failliet gaan. Wordt hun stem nog wel gehoord? Dat vraag ik me af als ik de nieuwe rondes van onderhandelingen, akkoorden en gesprekken zie.

Volgens mij is Nederland wel klaar met al die partijen die een financieel kaartenhuis bouwen zonder nog te beseffen wat daarvan de gevolgen voor de mensen zijn. Dat is een treurige conclusie. Echte keuzes worden niet gemaakt – omdat niet de belangen van mensen, maar het voortbestaan van een gammel kabinet het hoofddoel is geworden.

Emile Roemer
fractievoorzitter SP

JOINT STRIKE FIGHTER

'WE HEBBEN DAT DING NIET N

De JSF gaat er komen. Althans, zo wil het kabinet. De PvdA heeft nog voorwaarden gesteld, maar is na jaren verzet 'om'. Jasper van Dijk, SP-woordvoerder Defensie, noemt het besluit oliedom.

DE TESTRESULTATEN van de Joint Strike Fighter zijn weinig vertrouwenwekkend. Het vliegtuig, dat bij de defensie de F16's zou moeten vervangen, wordt ontwikkeld in de Verenigde Staten, samen met partners zoals Nederland. Er is al heel wat geld in die ontwikkeling gaan zitten. Des te groter de verbazing over de berichten dat de JSF niet kan vliegen bij regen en onweer en dat het

landingsgestel niet werkt. Het uiteindelijke toestel vliegt nog nauwelijks, maar de beslissing over de aanschaf is al wel genomen.

Nu ook de PvdA heeft ingestemd, kan minister van Defensie Hennis-Plasschaert door met het plan om er enkele tientallen aan te schaffen. Kosten: vierenhalf miljard euro. SP-Tweede Kamerlid Jasper van Dijk verbaast

zich erover dat berichten van het Pentagon over talloze problemen met het toestel, en zelfs de conclusies van onze eigen Rekenkamer, door de minister genegeerd worden: 'De Rekenkamer stelt dat de doelen niet in evenwicht zijn met het budget. Dat knelt enorm en kan zelfs tot onveilige situaties leiden. Het kabinet wil dat defensie "veelzijdig inzetbaar" is en grote missies kan doen, zoals destijds in Afghanistan. Zevenenderig toestellen is mogelijk te weinig voor dergelijke missies, zegt de Rekenkamer.'

Niet dat Van Dijk zo graag aan dergelijke missies wil meedoen: 'Waarom moet Neder-

ODIG'

land een leger hebben dat alles kan doen, inclusief het zogenaamde hoogste geweldsniveau? In de Grondwet staat dat we een leger moeten hebben ter verdediging van het grondgebied. Aanvalsvliegtuigen heb je daarvoor niet nodig. Wij willen een kleinere defensie.' Het argument dat we met die JSF voldoen aan internationale verplichtingen, is onzin, volgens Van Dijk: 'We zitten toch in de Navo? Grote landen kunnen dure straaljagers kopen. Wij kunnen met de landmacht meedoen aan vredeshandhaving, daar hebben we geen JSF voor nodig, zegt ook Instituut Clingendael. En trouwens, Duitsland en Frankrijk doen ook niet mee

◀ 'Het kabinet ziet ze vliegen'. Dat was in 2006 het thema van het Prinsjesdag-hoedje van toenmalig SP-Kamerlid Krista van Velzen. Ook toen was het nodig de aandacht te vestigen op de onzinnigheid van de JSF. Emile Roemer bood de hoed dit jaar op Prinsjesdag via Twitter aan: 'Gratis af te halen voor elk PvdA-Kamerlid dat nog een hoedje zoekt voor vanmiddag.'

aan de JSF. Tellen zij niet meer mee? Kortom, we hebben dat ding niet nodig.'

Minister Hennis heeft een groot probleem, volgens Van Dijk: 'De Rekenkamer zegt in feite: óf de doelen moeten naar beneden bijgesteld worden, óf het budget moet omhoog. Dat laatste zie ik echt niet gebeuren. Dus op den duur zal de regering vanzelf richting SP moeten bewegen. Richting realistische doelstellingen voor ons leger.' Moeten we dan andere vliegtuigen kopen? 'Op den duur zouden we een nieuw vliegtuig van de plank kunnen kopen. Sommige straaljagers zijn mogelijk de helft goedkoper, zoals de Saab Gripen. De SP wil de F16's gebruiken tot het echt niet meer kan. Daarna kun je een vervanger kopen waarvan je zeker weet dat hij werkt. Bovendien moeten we de discussie aangaan of we wel zo veel geld willen uitgeven aan een luchtmacht. Het besluit om nu een peperduur vliegtuig te kopen, terwijl nog niet eens vaststaat of die wel werkt, is onvoorstelbaar. Dat de PvdA hierin meegaat valt niet uit te leggen. Vorig jaar waren ze nog tegen, samen met de SP. Dat die partij nu steun verleent, maakt de PvdA nog wendbaarder dan de JSF.'

Van Dijk weerlegt nog een ander veelgehoord argument vóór de JSF: de werkgelegenheid. 'Juist in deze tijd van oplopende werkloosheid zijn mensen gevoelig voor het argument dat Nederlandse bedrijven allerlei orders zouden krijgen om mee te bouwen aan de JSF. Maar in die bedrijven werkt hooggekwalificeerd technisch personeel. Als er ergens een tekort aan is, is het wel aan dit soort mensen. Je krijgt dus verdringing. Iedereen die werkt aan de JSF, kan ook elders aan de slag. Bijvoorbeeld met de innovatie van medische apparatuur. Dat lijkt me een stuk zinvoller.'

Begin november wordt over de plannen van minister Hennis-Plasschaert in de Tweede Kamer gesproken. ●

tekst Diederik Olders
foto © Pierre Crom / ANP

COLUMN

Verzet

'Verstandige ontevredenheid is de belangrijkste bron van beschaving. Vooruitgang komt voort uit agitatie. Het is agitatie of stagnatie', aldus Eugene V. Debs (1855 - 1926). Omdat hij zo treffend is, heb ik deze uitspraak van de legendarische Amerikaanse vakbondsleider gebruikt als motto voor mijn boek *Effe dimmen, een rebel in Den Haag*. Verzet. Nederlanders zijn er soms te nuchter voor, te laconiek, te nonchalant misschien. Te veel mensen realiseren zich niet hoeveel bloed, zweet en tranen het gekost heeft ons land op te bouwen. En dan niet zomaar op te bouwen, maar te transformeren in een beschaafd land. In vele fases, die allemaal veel offers hebben gevraagd, is er dankzij de sociale strijd en de onverzettelikheden van grote groepen mensen iets moois tot stand gebracht: een rijk en welvarend land met goede voorzieningen met solidariteit als grondslag; een rechtsstaat waar de gelijkwaardigheid van mensen telt; een land waar de menselijke waardigheid een groot goed is.

Vaak is mij gevraagd: 'Hoe komt het toch dat de mensen niet in verzet komen tegen de kabinetsplannen?' De beantwoording van die vraag is net zo moeilijk als het vinden van een antwoord op de vraag: 'Waarom scoort de SP niet veel meer sympathie onder de mensen nu steeds weer blijkt dat jullie het bij zoveel zaken al vroegtijdig bij het rechte eind hadden?' Ik heb het gevoel dat in beide gevallen de factor tijd een belangrijke rol speelt. Het heeft er alle schijn van dat de omslag aanstaande is. De boosheid onder de mensen nadert het kookpunt: de boosheid over de afbraak van wat ons land beschaafd maakte; het wegsijpelen van de solidariteit; de arrogantie van de macht. Oké, het mag hier allemaal wat langer duren: maar ten langen leste geldt ook voor de Nederlanders dat de kruik net zo lang te water gaat tot ie barst. Gelukkig maar. De dagen van het kabinet-Rutte-Samsom zijn geteld.

Jan Marijnissen

BASTA!

Ruim 5.000 mensen demonstreerden op 21 september in Amsterdam tegen het kabinet en de bezuinigingsplannen. Zij hoorden onder anderen SP-leider Emile Roemer pleiten voor een ommezwaai.

Wat begon als een goed initiatief van een aantal linkse organisaties, groeide in een paar weken uit tot een grote manifestatie in Amsterdam. Een manifestatie tegen de onfrisse bezuinigingspolitiek van VVD en PvdA – en vóór een ommezwaai. SP-afdelingen in heel het land organiseerden busvervoer naar Amsterdam. De mensenmassa verzamelde zich op het Beursplein. Omdat daar de effectenbeurs te vinden is, staat die plek symbool voor het begin van de crisis. Die is immers veroorzaakt door de financiële wereld. In een gezellige stoet trokken de meer dan 5.000 mensen vervolgens naar het Jonas Daniël Meyerplein. Ook symbolisch, omdat daar

een beroemd teken van verzet staat: het beeld de Dokwerker, dat de Februaristaking van 1941 herdenkt.

'Samen kunnen we veel, heel veel'

SP-leider Emile Roemer sprak op het Jonas Daniël Meyerplein de mensen toe. Dat er een ommezwaai nodig is, blijkt volgens Roemer wel uit het feit dat de verschillen in Nederland maar blijven toenemen: 'Terwijl het aantal miljonairs weer steeg, leveren mensen met een uitkering weer in. De werkloosheid stijgt snel, huren gaan omhoog, illegaliteit wordt strafbaar en de ouderen-

zorg ligt op het hakblok.' Hij riep de PvdA op om nu ook 'Basta!' te zeggen: 'PvdA, waar ligt jullie grens?' Roemer waarschuwde de regering dat deze manifestatie pas het begin is: 'Regering, maak je borst maar nat, wij blijven doorgaan!' En, zich richtend tot de mensen op het plein: 'Samen kunnen we veel, heel veel. Op mij en mijn partij kunnen jullie rekenen. Vandaag, morgen en zo lang als nodig is. Voor een beter Nederland.'

tekst Diederik Olders
fotos boven Menno Herstel, foto's onder Paul Peters

 [Op sp.nl/9zdgft](http://sp.nl/9zdgft) is de hele speech van Emile Roemer terug te luisteren.

‘NIET HET BEGROTINGSTEKORT MAAR DE ENORME W IS NU HET GROOTSTE PROBLEEM VOOR ONS LAND’

Prinsjesdag 2013 stond in het teken van de ‘participatiemaatschappij’ en van bezuinigingen. De plannen van de VVD-PvdA-regering beloven niet veel goeds. Nog meer wordt er afgebroken, nog meer mensen moeten inleveren, nog meer mensen raken werkloos. In zijn bijdrage in de Tweede Kamer analyseert Roemer de slechte plannen. De Tribune vroeg aan een aantal SP-Kamerleden wat hun verder nog opvalt aan de plannen.

‘Storm aan bezuinigingen’

Renske Leijten is woordvoerder Zorg, Welzijn en Sport. ‘Wat mij opvalt aan de plannen is die vreselijke korting op chronisch zieken en gehandicapten. Het kabinet schaft in 2014 een aantal financiële tegemoetkomingen voor chronisch zieken en gehandicapten af. Een kille bezuiniging van maar liefst 1,3 miljard. Ik ben blij dat de korting op de thuiszorg niet al in 2014 gebeurt. Maar het gaat later alsnog gebeuren. Er komt nog een grote storm aan van bezuinigingen die pas in 2015 ingevoerd worden. Maar al in 2014 wordt toch weer het eigen risico verhoogd. We zullen door moeten vechten om van deze slechte plannen af te komen.’

‘Het treft weer vooral de lage inkomens’

Arnold Merkies is woordvoerder Financiën: ‘Wat nieuw is, is de huishoudentoeslag. Daarin worden allerlei regelingen samengevoegd, onder andere de zorgtoeslag en de huurtoeslag. Maar... het gaat gepaard met een korting van 1 miljard! Gewoon weer een bezuiniging inboeken dus. En het treft weer vooral de lage inkomens. Er wordt toegezegd dat er voor de allerlaagste inkomens een compensatie komt. Maar we weten ook dat zulk soort compensaties na een paar jaar vaak stilletjes verdwijnen.’ Merkies ziet een duidelijke lijn in de plannen van het kabinet: ‘Het is blind bezuinigen om die 6 miljard euro te halen. Zelfs maatregelen die slechts boekhoudtrucjes zijn, worden toegepast. Bijvoorbeeld die discussie over de stamrecht-bv’s, waar mensen hun ontslagvergoeding in stallen. Door dat af te schaffen haal je wat uitgestelde belastingen naar voren. Ziet er goed uit in het huidige boekjaar, maar doet niks voor de houdbaarheid van de overheidsfinanciën.’

‘Balkenendenorm verlaagd’

Ronald van Raak is woordvoerder Binnenlandse Zaken en Nederlands-Antilliaanse en Arubaanse Zaken. Hij is ontzettend blij dat het kabinet een SP-idee heeft overgenomen. Namelijk: de balkenendenorm wordt verlaagd van 130 procent van een ministerssalaris, naar 100 procent. Van Raak: ‘Er werd gezegd dat mensen in de publieke en semipublieke sector niet meer mogen verdienen dan een minister. En vervolgens stelden ze de norm zo vast, dat ze 30 procent méér verdienen. Dat wordt nu rechtgezet. Een voorstel dat de SP al eerder deed. Goed idee dus.’ Volgens Van Raak is het doorzetten van de decentralisatie een rampzalig plan: ‘Het is een doodlopende weg. De regering gooit tegelijk de verantwoordelijkheid én de bezuinigingen over de schuttingen. Gemeentes kunnen de rotzooi die zo ontstaat gewoon niet opruimen.’ En de echte grote achteruitgang is dat de ambtenaren wéér op de nullijn staan. Al vijf jaar leveren die koopkracht in. Dus ook al die leraren en vuilnisophalers, die het niet kunnen missen. Slecht voor de mensen en slecht voor de economie.’

WERKLOOSHEID

ENKELE FRAGMENTEN uit de inbreng van Emile Roemer bij de Algemene Beschouwingen.

“Het beste van twee werelden. We gaan bruggen bouwen. Sterk en sociaal, niemand achterlaten, de banenmachine gaat aan. Participeren. En vooral altijd het eerlijke

verhaal vertellen.” We zijn nu tien maanden verder. Twee van de drie kiezers zeggen dat de economie beter af is met investeringen dan met bezuinigingen. Ruim 80 procent van de Nederlanders zegt dat het kabinet de crisis alleen maar erger maakt. Geeft dat de premier te denken? Zijn de mensen onte-

vreden omdat ze de regering niet begrijpen, of begrijpt de regering de mensen en hun onvrede niet?

Laten we er niet omheen draaien: niet het begrotingstekort, maar de enorme werkloosheid is nu het grootste probleem in ons land.

'Participatiewet maakt het juist onmogelijk te participeren'

Tijske Siderius, woordvoerder Sociale Zaken, vestigt de aandacht op de Participatiewet, die in de plannen van het kabinet gewoon doorgaat. 'Dan mogen dus arbeidsgehandicapten niet meer instromen in de Sociale Werkplaats. Onder de vlag van "participatie" wordt het veel mensen onmogelijk gemaakt mee te doen in de samenleving, te participeren. De SP verzet zich uit alle macht tegen dit kille plan.'

'Nederland liet de Palestijnen in de steek'

Harry van Bommel, woordvoerder Buitenlandse en Europese zaken, kijkt vooral naar wat de minister echt dóét in internationale kwesties. Want daar telt het buitenlandbeleid. Van Bommel: 'Omdat we van PvdA'er Timmermans veel verwachtten bij het Midden-Oostenbeleid, was de stemonthouding van Nederland bij statusverhoging van de Palestijnse vertegenwoordiging bij de VN een absoluut dieptepunt. Nederland liet daar de Palestijnen in de steek. Onbegrijpelijk.' Ten opzichte van Turkije heeft de minister volgens Van Bommel wel goed gehandeld: 'Toen de regering van Erdogan de protesten in Turkije deze zomer stevig onderdrukte, heeft Timmermans duidelijk laten horen dat Nederland het excessieve geweld van de veiligheidsdiensten veroordeelt. Ook heeft hij actief in EU-verband onderling afstemming gezocht zodat de boodschap aan Turkije daadkrachtiger overkwam.'

'Treinkaartjes duurder: slecht idee'

Farshad Bashir ziet op zijn terreinen, Fiscale zaken en Verkeer, volop ruimte voor verbetering. 'Vooral de verdere verhoging met 3,4 procent van de prijs van treinkaartjes is een slecht idee. In 2015 is er dan nog een verhoging van enkele procenten boven de inflatie gepland. Het lijkt alsof het de bedoeling is dat mensen uit het openbaar vervoer gejaagd worden.' En verder: 'De algemene heffingskorting wordt afgebouwd. Dat is gewoon een belastingverhoging. Jammer alleen dat deze lastenverzwaring voor de mensen met de hoogste inkomens procentueel het kleinst is. De SP had liever een nieuwe hoogste belastingschijf voor boven de 150.000 euro gezien. Een hogere bankenbelasting. Hogere winstbelasting voor de grote multinationals. Nu gaat het ten koste van de mensen, die daardoor stoppen met uitgeven.'

'Bedreiging voor de rechtsstaat'

Jan de Wit maakt zich als woordvoerder Justitie ernstig zorgen over de 'schandalige bezuinigingen op de gefinancierde rechtshulp. De Raad van State, de rechters, de orde van advocaten: iedereen waarschuwt dat dit de toegang tot de rechter belemmert. Op deze manier is de Nederlandse staat zélf de grootste bedreiging voor de rechtsstaat in Nederland.'

Niet de staatsschuld, die niet echt historisch hoog is, maar de totaal stilgevallen economie is het grootste probleem dat we nu moeten aanpakken. We betalen weliswaar 9 miljard aan rente, maar we betalen binnenkort 15 miljard aan uitkeringen, wanneer 900.000 mensen in de WW of de bijstand zitten.

Niet snoeien maar groeien

De SP wil gericht investeren. Niet snoeien, maar groeien. Daarom creëren wij tienduizenden banen in de bouw, door corporaties aan het werk te zetten. Wij hebben daar een concreet uitgewerkt en zeer breed gesteund voorstel voor gedaan dat 80.000 banen in de bouw oplevert.

Kriegelig van bureaucratie

De regering wil een kleinere overheid. Natuurlijk kan dat, al is het dan wel netjes om daarbij te vertellen wat dit voor mensen gaat betekenen. Mijn partij is voor een goede, eerlijke en effectieve overheid die past bij de samenleving en die mensen de kans geeft om er het beste van te maken. Ook wij worden kriegelig van uitdijende bureaucratie en overdreven controledrift. Wij zien graag dat mensen zelf dingen doen en zelf solidariteit tonen, ook als dat niet bij wet is geregeld.

De regering wil een kleinere overheid en meer eigen verantwoordelijkheid, maar wat betekent dat nou voor Nederland? Grotere groepen in het onderwijs, waarbij kinderen niet meer de zorg en aandacht krijgen die zij nodig hebben? Een verdere verschraving van de thuiszorg en minder handen aan het ziekenhuisbed? Jongeren opzadelen met een enorme studieschuld door de studiefinanciering af te schaffen? Ik heb de premier ooit zelfs horen spreken van "de inspectie op vakantie". Kwaadwillende bedrijven lachen zich rot. Dan is het toch wachten op de volgende Chemie-Pack, Q-koortsuitbraak of nieuwe voedselschandalen? Is dit de kleinere overheid die de premier voor ogen heeft?

De morele crisis

De financiële markten moeten worden gereguleerd. Banken zullen dienstbaar moeten zijn aan de mensen in plaats van andersom. Woekerwinsten, bonussen en banken die gokken met ons geld, behoren als het aan mij ligt tot het verleden. Ook hiervoor heeft

de SP in het recente verleden uitgewerkte voorstellen gedaan, maar zeker ook de aanbevelingen van de commissie-De Wit bieden hiervoor uitstekende handvatten. Er moet nog meer gebeuren. We hebben ook te maken met een andere crisis: een morele crisis. Kan de premier mij uitleggen hoe het kan dat mensen op cruciale functies in de publieke sector in het verleden vergeten zijn voor wie ze het eigenlijk doen? Kan hij mij uitleggen waarom een aantal bestuurders van woningcorporaties, ziekenhuizen en onderwijsinstellingen vooral bezig is geweest, en soms nog steeds is, met de eigen portemonnee, met prestigeprojecten en met forse schaalvergroting? Beseft de premier wat dit betekent voor het vertrouwen van mensen in de politiek en in de samenleving?

Het kabinet kiest ook voor harde ingrepen in de zorg, niet in de bureaucratie of in management, maar juist waar het pijn doet: aan het bed en in de verpleeghuizen. De SP barst van de ideeën hoe we de zorg beter en goedkoper kunnen maken, of minder duur. Zet in op samenwerking en niet op marktwerking. Daarmee besparen we miljarden. Organiseer de zorg op buurtniveau. Bespaar daarmee 2 miljard. Zorg voor één gezondheidscentrum in een buurt, waar mensen terecht kunnen.

Zinloze exercitie

Wij hebben een regering die ons niet uit de crisis krijgt, maar zichzelf wel in een crisis heeft gestort. De premier, de vice-premier: bij aanvang noemde ik het al een zinloze exercitie, maar dat u zo snel zou ontspreken had ik niet verwacht. De PvdA en de VVD gingen met één belangrijke belofte de verkiezingen in: eerlijk delen en banen creëren. Tot de dag van vandaag is daar naar mijn mening nog weinig van waargemaakt. Hoelang gaat het kabinet daarmee door? En hoelang moeten mensen dit verdragen? Mensen geloven het niet meer en mensen pikken het niet meer. Ik voorspel u een hete herfst. •

Roemers bijdrage tijdens de Algemene Beschouwingen is hier terug te vinden: sp.nl/9zdgrk

tekst Diederik Olders
foto Sander van Oorspronk
portretten Bas Stoffelsen

'Strafbaarstelling van illegaliteit staat gewoon in de plannen'

Sharon Gesthuizen, woordvoerder Economische Zaken en Justitie, ziet weinig positiefs in de kabinetsplannen. Vooral teleurstellend is volgens Gesthuizen dat de strafbaarstelling van illegaliteit gewoon in de plannen staat: 'Ik had toch echt gehoopt dat de PvdA op zijn minst hiervoor een stokje zou steken. Vind je het niet gek dat het asielbeleid gewoon een voortzetting van het beleid van Rutte I is?' Verder: 'De zelfstandigenaftrek verdwijnt zo'n beetje in 2015. Dat scheelt voor heel veel zzp'ers een paar honderd euro. Ondernemen wordt zo minder kansrijk, je krijgt meer werkloosheid, en zo komt de economie er nooit bovenop.' Gesthuizen stelt dat het gebrek aan consumentenvertrouwen niet alleen een economisch probleem is: 'Het is ook een algemene sfeer van pessimisme. Er is in Nederland geen gevoel van: we kunnen het! En nee, dit is niet dezelfde oproep als die van Rutte. Die zegt: ga maar iets kopen. Terwijl de overheid, de grootste koper in de economie, juist aan het bezuinigen slaat. Zo worden de lasten bij de burgers neergelegd, en ook nog de verantwoordelijkheid voor de economische malaise.'

'De afschaffing van de stufi moeten we tegenhouden'

Jasper van Dijk is woordvoerder Hoger Onderwijs en Defensie. Hij vindt het pijnlijk dat er geen cent is geïnvesteerd in onderwijs. Van Dijk: 'Ja, er wordt geld vrijgemaakt voor 3.000 extra, jonge leraren. Goed plan! Maar het wordt betaald door het leenstelsel voor studenten in te voeren. Het afschaffen van de stufi: we moeten de komende tijd alles op alles zetten om dat tegen te houden.' Tot slot: 'Oh, en vergeet ontwikkelingssamenwerking niet. Ik hoop hopelijk niet uit te leggen dat het belachelijk is dat een van de rijkste landen ter wereld een miljard gaat bezuinigen op hulp aan de allerarmsten in de wereld.'

'SP-voorstellen flexarbeid overgenomen'

Paul Ulenbelt kan op zijn onderwerpen (Pensioenen, Werk en inkomen) moeilijk kiezen. Ulenbelt: 'Als hoogtepunt in de plannen moet ik toch noemen dat het ernaar uitziet dat de regering de SP-voorstellen voor meer zekerheid in flexarbeid gaat overnemen. En je kunt allemaal kleine dingen noemen, waar je het niet mee eens bent, maar ik kijk nu even naar het grote verhaal: door het kabinetsbeleid komen er volgens het SCP 200.000 werklozen bij in 2017. Dat is gebaseerd op fulltime, dus je zit met meer dan een miljoen werkloze mensen. Mensen die willen werken en geen werk kunnen vinden. Dit zou prioriteit moeten hebben.'

'Misère troef'

Paulus Jansen, woordvoerder Wonen en Energie, vindt dat het in de plannen misère troef is. Jansen: 'We hadden al de verhuurdersheffing. Per saldo gaan corporaties nu 3,3 miljard minder investeren in woningen. Dat zijn 33.000 banen in de bouw.' De plannen om wat te doen aan de leegstand van kantoorpanden lijken wel een goed idee. Jansen: 'Klopt, maar de Rijksdienst gaat in verband met bezuinigingen 2 miljoen vierkante meter kantoorruimte afstoten. Dat vergroot het probleem van de leegstand alleen maar: met wel 30 procent.' Op energiegebied ziet Jansen het wat minder somber in: 'De oudste vijf kolencentrales gaan dicht en eindelijk komt er ruimte voor 4.000 megawatt wind- of zee-energie. Als nou nog de vrijblijvendheid er bij energiebesparing afgaat, dan komen we nog ergens. De vrijgelaten markt is niet het goede mechanisme om energiebesparing voor elkaar te krijgen. Afspraken maken en elkaar eraan houden. Dat werkt.'

> ROOD LAAT STADJERS TERUGSLAAN

Foto ROOD Groningen

‘De plannen van het kabinet zijn voor veel mensen een klap in het gezicht’, volgens Lisa de Leeuw van ROOD Groningen. ‘De werkloosheid blijft stijgen en de koopkracht

daalt. Meer jongeren dan ooit staan zonder baan aan de kant. Ruttes banenmachine werkt niet en het eerlijke verhaal van Samsom blijkt één grote leugen.’ ROOD

Groningen biedt de bewoners van Groningen, de stadgers, daarom de gelegenheid terug te slaan. ‘Samen kunnen we knokken voor verandering.’

> WAAROM STAAT DIT GEBOUW LEEG?

Als woningcorporatie wel al bijna drie jaar midden in het centrum commerciële ruimtes leeg laten staan, maar niet de benodigde extra woningen bouwen voor jongeren die al jaren op een wachtlijst staan. Onbegrijpelijk, zegt de SP in Nuenen, dus plakte de kersverse SP-afdeling posters op met de vraag: ‘Waarom staat dit gebouw leeg?’

‘Zeven ton misgelopen’

Bas Smouter, voorzitter SP Nuenen: ‘De woningcorporatie weigert inzicht te geven in de reden van de leegstand en verwijst alleen naar een rechtszaak die door een onbekend iemand zou zijn aangespannen. Hier moet echt wat aan gedaan worden want de woningcorporatie is door de

leegstand nu al zeven ton misgelopen. Dat geld had ook in jongerenhuisvesting gestoken kunnen worden. Er wordt wel iets gebouwd voor onze jongeren, maar veel te weinig, terwijl er wel heel veel behoefte aan is in Nuenen. We gaan daarom binnenkort verder met deze actie bij andere leegstaande panden.’

‘Met 50 procent gegroeid’

Het is nog even afwachten of de SP in Nuenen aan de gemeenteraadsverkiezingen mee zal doen, maar als het ze lukt, is de jongerenhuisvesting zeker een van de speerpunten. Smouter: ‘We zijn al een paar jaar actief en sinds april zijn we een zelfstandige SP-afdeling. De afgelopen tweeënhalve jaar hebben we daar flink ons best voor gedaan. En met resultaat! We zijn met 50 procent gegroeid, van 38 naar 63 leden. Hopelijk kunnen we dat in maart verzilveren bij de gemeenteraadsverkiezingen, want tot nu toe zijn de politici hier in Nuenen vooral met elkaar aan het ruziën en vergeten ze problemen als de jongerenhuisvesting aan te pakken.’

foto Bas Smouter

foto SP Menterwolde

> LEGE-POTJESWAKE

Net als veel andere SP-afdelingen heeft SP Menterwolde de nacht voor Prinsjesdag een stille wake gehouden bij het gemeentehuis in Muntendam, de lege-potjeswake. Rond middernacht kwamen in het hele land mensen bijeen om aandacht te vragen voor de lege potjes bij hun gemeente door het kabinetsbeleid, en de gevolgen daarvan voor de inwoners. In een manifest roepen de diverse SP-afdelingen hun gemeente op het verzet tegen de afbraakplannen van het kabinet te steunen. Ook vragen zij de gemeente om de bezuinigingen niet af te wentelen op de zwakste groepen en met name de mensen met de laagste inkomens en degenen met een beperking te sparen.

> COMITÉ DICT HET 65PLUS-GAT: STEUN PROTEST-WET VAN ULENBELT

foto Samder van Oorspronk

Overleg van de commissie voor SZW over het pensioenstelsel.

Het comité Dicht het 65plus-gat bestaat een jaar en heeft flink aan de weg getimmerd om het 65plus-gat – het financiële gat dat ontstaat door de verhoging van de AOW-leeftijd voor mensen die voor hun 65ste stopten met werken of moesten stoppen en mensen die een uitkering hebben van een verzekeringsmaatschappij – onder de aandacht te brengen. Dit gat ontstaat doordat hun inkomen ophoudt op hun 65ste, maar de AOW tot wel twee jaar later pas van start gaat. Jan Rijks, secretaris van het comité: 'Daardoor ontstaat een financieel gat van gemiddeld 1.500 euro per persoon per maand dat kan oplopen tot een totaal van 36.000 euro per persoon.'

Snellere verhoging AOW-leeftijd

Het kabinet-Rutte is van plan om de

verhoging van de AOW-leeftijd nog sneller door te voeren dan nu al bij wet is vastgelegd. Rijks: 'Daardoor wordt het 65plus-gat van deze mensen alleen maar groter en de regering is niet bereid om daar iets aan te doen.' Het comité heeft alle fractievoorzitters in de Tweede Kamer benaderd en is samen met gedupeerden op bezoek geweest bij onder meer staatssecretaris Jetta Klijnsma. Rijks: 'Daar komt jammer genoeg heel weinig uit, want ze houden vast aan het regeerakkoord. We zijn daarom ook mee geweest naar de Bastademonstratie in Amsterdam afgelopen maand.'

Sparen... waarvan dan?

De overgangsregeling die er nu ligt is volgens Rijks zo strikt dat bijna niemand er gebruik van kan maken. 'En die regeling

stopt sowieso na 5 jaar want iedereen die na 1 januari 2019 65 wordt, heeft volgens het kabinet lang genoeg kunnen sparen. Maar waar zouden we dat van moeten sparen dan? Het gaat hier om mensen die niet meer werken en dus niet meer kunnen sparen. Voor een belangrijk deel gaat het bovendien om mensen die door de overheid verplicht met vervroegd pensioen gestuurd zijn, vanwege hun zware banen bij bijvoorbeeld leger, politie, ambulance of brandweer.'

Protest-wet van Ulenbelt

Volgens Rijks ziet de regering zelf ook wel in dat de overgangsregeling een wanproduct is. 'Ze hebben er expres een ministeriele regeling van gemaakt zodat de Eerste Kamer er niets over te zeggen heeft. SP-Tweede Kamerlid Paul Ulenbelt legt zich hier gelukkig niet bij neer, en heeft daarom een initiatiefwetsvoorstel ingediend met exact dezelfde regeling als de regering. Daardoor moeten de Raad van State, Tweede en Eerste Kamer zich er alsnog over uitspreken. Wij steunen zijn protest-wet van harte en zijn met een brievenactie aan de Raad van State begonnen en blijven strijden voor een fatsoenlijke overgangsregeling.'

Meer informatie over het 65plusgat of meedoen met de brievenactie? Zie www.65plusgat.wordpress.com

> EUROPARLEMENTARIËRS AAN ZET OM EIGEN VERGOEDING TE HALVEREN

'Zolang Europarlementariërs geen verantwoording afleggen over de besteding van de ruim € 4.200 aan onkostenvergoeding die ze per maand krijgen, is niet uit te sluiten dat een deel van dit geld in eigen zak wordt gestoken.' SP-Europarlementarier Dennis de Jong (foto) stelt daarom voor de algemene onkostenvergoeding van Europarlementariërs te halveren.

Verspilling

'Zo beperk je de schade en blijft er genoeg geld over voor daadwerkelijk gemaakte kosten.' De Jong stort zelf jaarlijks € 30.000 terug naar het Europees Parlement. In oktober zullen de overige Europarlementariërs kleur moeten bekennen, want dan komt het voorstel van De Jong in stemming bij het vaststellen van de Europese begroting. De Jong komt hiermee de

foto Suzanne van de Keik

belofte na die hij in juni deed naar aanleiding van opnames van geenstijl.tv in Brussel en Straatsburg. De Jong: 'Veel mensen maakten zich terecht boos over de verspilling in het Europees Parlement. Ik heb daarom toen beloofd voorstellen te zullen indienen om de vergoeding van Europarlementariërs flink terug te brengen.'

Solidariteitsheffing crisis

De Jong wil overigens niet alleen de algemene onkostenvergoeding halveren, maar ook het salaris van de parlementariërs van ruim € 8.000 bruto per maand korten met 7 procent. 'Op de EU-ambtenarsalarissen is ook al zo'n solidariteitsheffing ingevoerd. De EU-ambtenaren hebben hun verzet tegen deze heffing gestaakt omdat ze begrijpen dat het crisis is. Nu zijn de Europarlementariërs aan zet.'

Als je niet buigt word je gebogen,
o, wees maar niet bang, je wordt gebogen,
het buigt je, het drukt je met kracht neer.

Je wordt door iedereen verlaten, ja, door jezelf.
Wees niet bang, het is snel voorbij met het gekloot.
Want gekloot is het en het wordt niet beter.

't Is voorlopig nog toekomstmuziek,' luilakt
de radiopresentator, 'vrede en broederschap.'
In huis staat een koude mist.

Ga ik in een kastje? Heb je me al in een kastje?
Geef mij je handje, kind, ik word een blinde.

Toen Jezus een kind was had hij een tuintje
waarin hij rozen kweekte. Ze waren tegen sneeuw bestand:
toen de sneeuw kwam bloeiden ze mooier.

Je kunt het best niemand geloven,
hecht geen waarde aan praatjes.

Wie heeft het meetsnoer over de aarde gelegd?
Wie heeft ware grootte ingesteld?
Die heeft alle rechte lijnen voor je gebogen.
Zodat je je, als je je tot verzet opricht, juist buigt.

(uit: Hier drijft weg, De Bezige Bij, 2012)

'VAN MIJ MAG DE SP

A close-up portrait of a man with curly dark hair, wearing glasses and a dark jacket. He has a serious expression and is looking slightly to the right. The background is a plain, light-colored wall.

BEST NOG RADICALER'

Dichter Tonny Oosterhoff is met vele prijzen onderscheiden, waaronder de P.C. Hooft-prijs 2012. Interviews geeft hij niet veel: 'Dichters zijn van nature buitenstaanders. Ik woon aan de rand van een gemeente aan de rand van het land en ik wantrouw alles wat massaal is.'

Tonnus Oosterhoff (Leiden, 1953) debuteerde in 1990 bij De Bezige Bij, nog steeds zijn uitgever, met *Boerentijger*. Dat was meteen een schot in de roos (C. Buddingh'-prijs). Daarna liet hij elk jaar wel iets van zich horen. Verhalen, hoorspelen, essays, een roman, een toneelstuk en gedichten, vooral gedichten, verdeeld over acht bundels waarvan er vijf werden bekroond met een belangrijke poëzieprijs. Voor zijn roman *Het dikke hart* ontving Oosterhoff de Multatuliprijs en in 2012 viel hem de in de Nederlandse letteren hoogst denkbare onderscheiding ten deel: de P.C. Hooft-prijs, een hommage aan zijn complete oeuvre, ook nog eens goed voor 60.000 euro (dat is wel lekker voor een Nederlandse dichter, want van de verkoop van bundels alleen kan niemand leven). De jury toonde zich onder de indruk van zijn 'in hoge mate vernieuwende poëzie'.

De dichter Tonnus Oosterhoff kun je, kan niemand in een hokje stoppen. Stijl- en vormvast is hij allerm minst, hij speelt met letters, woorden, zinnen. Hij gebruikt soms lange voetnoten, voegt notenschrift of met de hand geschreven regels toe. Oosterhoff maakt typografische grapjes of laat gedichten bewegen. Dan is het of je over zijn schouder mee mag kijken en krijgen de veranderende zinnen een ritme, er komt muziek in. En als hij voorleest, maakt de bezwering zich meester van de luisteraar.

Tonnus Oosterhoff laat zich zelden interviewen. De meest toonaangevende Nederlandse dichter van de laatste jaren stelt zich liever achter zijn werk op dan ervoor. Na enig aandringen wil hij een uitzondering maken voor de Tribune, niet om van gedachten te wisselen over zijn poëzie, maar om 'een coherent verhaal' te vertellen over zijn visie op de politiek in het algemeen en de SP in het bijzonder. Een paar jaar geleden werd hij lid van de partij. 'Als ik al een bijdrage kan leveren, dan maar met een artikel in de Tribune. Ik heb geloof ik best wel iets zinnigs te vertellen.' Tonnus Oosterhoff houdt de SP een spiegel voor en kijkt er zelf ook in.

Het eerste gesprek vindt plaats in de achtertuin van zijn woning ergens in het uitgestrekte Bellingwedde, grenzend aan Oldambt, een fusiegemeente die in 2008 onder druk van de provincie Groningen werd gevormd. Dat gebeurde tegen de zin van de Nieuwe Communistische Partij Nederland in Reiderland en de Verenigde Communistische Partij in Scheemda. De ook sceptische SP kon niet anders dan zich neerleggen bij het democratisch genomen besluit. Bellingwedde voelde niets voor aansluiting

bij Oldambt en koos voor een intensieve samenwerking met Vlagtwedde en Stadskanaal. Bellingwedde behield, met twee maal een handvol kleine kernen, haar zelfstandigheid.

Tonnus Oosterhoff woont en werkt er naar tevredenheid, al sluit hij zijn ogen niet voor de teloorgang van wat ooit de Graanrepubliek werd genoemd en nu, blijkens een groot spandoek op het erf van een nabij gelegen boerderij, als een bananenrepubliek wordt ervaren. Hij wijst op de toenemende leegstand. De rijken uit het westen kunnen de hypotheek op hun indertijd gekochte stulpen niet meer betalen en kiezen het hazenpad. Een enkele boer houdt het nog vol, de vergrijzing slaat in volle hevigheid om zich heen en het prestigieuze project Blauwestad, bedoeld om de regio nieuwe economische impulsen te geven, gaat kopje onder in de economische crisis.

Over deze en tal van andere ontwikkelingen praten wij vrijblijvend, zonder er meteen een interview van te maken. Eerst elkaar maar eens aftasten, kijken hoe ver we komen. Dat is de afspraak. Oosterhoff serveert koffie en Groninger koek, libellen scheren ijverig door de lucht op een onbewolkte zomerse dag, de knoestige perenboom laat zijn vruchten al vallen. Het gesprek tussen twee generatiegenoten verloopt plezierig en hopt van hak naar tak, van aanleunwoningen naar thuiszorg, van islamitisch bankieren naar Obama, van de afbraak van de culturele sector naar de sloop van de verzorgingsstaat. Oosterhoff vertelt over zijn deelname aan een zomercursus van de SP in 2012. 'Er hing een haast euforische sfeer, de SP stond in de peilingen op een zeteltje of 35, ik vond het aangenaam en leerzaam.'

Op het platteland vindt hij de rust en de ruimte om te doen wat hij het liefste doet en het beste kan: schrijven. Nee, hij is geen kluizenaar; eerder een Einzelgänger. Oh zeker, hij komt wel eens in Amsterdam, voor lezingen, overleg met zijn uitgever of om persoonlijke redenen. Hij rijdt heel wat kilometers, bestrijkt het hele land, maar altijd met de geruststellende gedachte aan zijn terugkeer naar de voor zijn contemplatie onmisbare anonimiteit van deze uithoek. Het ijs is gebroken. 'We doen het', zegt Tonnus Oosterhoff aan het einde van de eerste sessie. Het interview kan beginnen, niet nu, maar via een mailwisseling en telefonisch contact in de weken na deze eerste kennismaking. En zo geschiedt.

› Wat doet een dichter in de politiek?

'Niet veel. Ik breng foldertjes rond en demonstreer bij hoge uitzondering mee, bij

voorbeeld tegen de megastallen. De SP heeft een bewonderenswaardige traditie als actiep partij, zij wil dicht bij de mensen staan. Ik weet zelf nauwelijks wat er in mijn gemeente speelt, in dat opzicht ben ik een lapzwans. Gelukkig is er bij de afdeling Bellingwedde van de SP een actieve kern van leden, dus het echte werk gebeurt ook zonder mij.'

› Actie voeren, op de barricades staan, dat doe je dus niet...

'Dichters zijn van nature buitenstaanders. Ik woon aan de rand van een gemeente aan de rand van het land en ik wantrouw alles wat massaal is. Ik maak me wel zorgen over de

‘De SP kan utopieën kanaliseren, het verre naderbij brengen’

mensheid en ik vind dat de SP het hart op de goede plaats heeft en een aantal dingen uitstekend snapt. Daarom heb ik me bij de partij aangesloten.’

› **Waarom juist de SP?**

‘Hoofdzakelijk vanwege het economische verhaal. Mij bekreep een groot gevoel van onheil toen in de jaren tachtig Reagan en Thatcher aan de macht kwamen en het grote dereguleren van de economie begon. Het maatschappelijk weefsel werd uit elkaar gerukt opdat Jan en alleman eraan kon verdienen. Wim Kok, voor mij de grote verrader van de linkse zaak, of ten minste de

verpersoonlijking van dat verraad, deed er vrolijk aan mee. In de verkiezingstijd stond een gedichtje van mij in nrc.next:

*Ze richtten zich uit de ellende op
om te veranderen, de socialisten.
Veranderen deden ze! Na honderd jaar
draaide
Wim Kok gediensig de dageraad uit
want de markt werkt het liefst in het
donker.
Wie vandaag nog PvdA stemt
verdient alles wat over ons heen komt.*

Ach, die publicatie heeft natuurlijk niets geholpen. Veel van mijn beste vrienden hielpen via het stemhokje Samsom in het zadel, terwijl ze het daarvoor en daarna eens waren met Emile Roemer. Een strategische keuze, noemden ze dat. Nu hebben ze allemaal spijt...’

› **Oké, dus niet de PvdA. Maar waarom wél de SP?**

‘De SP bleef vanaf de jaren tachtig de juiste analyse maken. Zij ziet dat deze economische ontwikkelingen gaan leiden tot kapitalisme in zijn meest brute vorm. De ongelijkheid tussen arm en rijk neemt alleen maar

‘Over de toekomst van de SP maak ik me geen zorgen, voor de wereld zie ik het somberder in’

toe. Wereldwijd, maar ook in landen die eerder leken te profiteren van het systeem.’

› **Dus dat mensen op straat dansten op de dag dat Thatcher overleed vind jij begrijpelijk...**

‘Prachtig zelfs. *Ding dong, the witch is dead*, zongen ze. Beschaafde types vonden dat smakeloos, maar het is toch een geringe wraakneming op dat mens. Die vrouw heeft haar land en de wereld eindeloos veel kwaad gedaan.’

› **Uit zo’n opmerking spreekt engagement. Is dat bij schrijvers gebruikelijk?**

‘Daar kun je geen algemene uitspraken over doen. In het maatschappelijk debat is de literatuur gemarginaliseerd. Ligt dat aan het debat of aan de literatuur? Ik weet het niet. Zelf studeerde ik in de jaren zeventig Nederlands en psychologie, en in mijn beleving was iedereen toen links of in elk geval ‘linksig’. Progressief gaf de toon aan, zeker op de universiteit. Ik deed met frisse tegenzin mee aan de obligate ‘massale meetings’ tegen verhoging van het collegegeld, meer om erbij te horen dan omdat ik er de zin van inzag. In die tijd bloeide de verzorgingsstaat,

de democratie op de werkvloer nam toe. Het onderwijs was gericht op het mondig maken van meer mensen. Herinner jij je dat allemaal nog? Goeie genade, de maatschappij is wel naar rechts opgeschoven! En ik ben, zonder zelf te veranderen, uiterst links geworden.’

› **En zo pas je nu dus in de SP...**

‘Ja, maar van mij mag de SP best nog radicaler. De partij is voor mijn gevoel een beetje blijven hangen, defensief gaan denken. De wereld van solidariteit, van eerlijk delen, die in de jaren zeventig gestalte leek te krijgen, is sedert de neoliberale machtsgreep achter de horizon geraakt. Mijn beeld van de SP is dat men in de verworvenheden van die periode het ideaal is gaan zien. Terug naar die tijd en dan misschien nog een beetje beter en rechtvaardiger, dat is het nec plus ultra, het uiterst bereikbare. Ze nemen zo feitelijk het oude gedachtegoed van de failliete PvdA over. Dat is wellicht een goede strategie om macht te krijgen, om een volkspartij te worden. Maar voor mij eindigt het daarmee niet. De oude socialisten, die van een eeuw geleden, zagen een dageraad aan de horizon, een betere toekomst. Hoe die er precies

uitzag, wisten ze ook niet, maar er was een wenkend perspectief.’

› **Een perspectief dat vervolgens werd ingevuld door Stalin en Mao...**

‘Je hebt volkomen gelijk. Het socialisme heeft tot duivelse totalitaire systemen geleid. Maar is dat een reden om op te houden met het werken aan een toekomstvisie? Die monsters hebben bij leven genoeg gruwelen veroorzaakt. Ze hoeven niet na hun dood, als een schim, dan ook nog het neoliberalisme te beschermen.’

› **Hoe bedoel je dat, Tonnus?**

‘Het failliet van de grote communistische systemen werd geclaimd als overwinning van het kapitaal: het systeem waarin we zitten is het beste gebleken, we gaan voortaan zo verder en kunnen alleen nog in de marges werken. De wereld is wel zo’n beetje ‘af’. Zo’n instelling is natuurlijk koren op de molen van de neoliberalen. Zo kunnen de rijken hun geld blijven wegsluizen naar belastingparadijzen en de armen onderling laten uitknobbelen hoe ze de volgende door dat systeem veroorzaakte crisis kunnen overleven. Ik ben het eens met de jonge

Tonnus Oosterhoff (1953)

Hij kan geen poëziebundel uitbrengen of er wordt wel een prijs toegekend. Critici omarmen het werk van de meest gelauwerde dichter van ons land. Collega Ilja Leonard Pfeijffer noemde hem de Nederlandse Homerus, vergelijkingen met Lucebert en Hugo Claus komen niet zomaar uit de lucht vallen.

Arie van den Berg vat het in NRC Handelsblad schertsend samen: 'Hij is de enige dichter met meer prijzen dan lezers.' Diezelfde Van den Berg roemt het in zijn ogen overdonderende *Leegte licht* (2011): 'Het is alsof je de Doos van Pandora opent: hilarische citaten, inventieve associaties, terloopse onthullingen en ontroering.'

Voor Samuel Vriezen van Awater, de uitgave van de gelijknamige poëzieclub, is *Leegte licht* 'een sterke, maar weinig opbeurende bundel, een weerslag van de confrontatie met de willekeur van ons lichamelijk bestaan'.

En zo kunnen de citaten aaneen worden geregen tot een fonkelende ketting, een snoer met pure parels. Authentiek, muzikaal en beeldend, stevig taalgebruik, wars van compromissen, ruimte voor pretenties, poëtisch onbevangen, veelzijdig en eigenzinnig. Ongrijpbaar en daarom zo fascinerend: 'Je hebt geen idee wat het betekent en toch ben je er ondersteboven van.' Of: 'Moet je het begrijpen? Nee, ga erin mee en laat je overweldigen.'

En wat zegt de man die zoveel registers bespeelt in het gedichtje
TONNUS OOSTERHOFF?

*Je bent zo integer, zo bescheiden.
Voor mijn plezier!
Het is een genoeg
Tonnus Oosterhoff te zijn.
Ik zou het ook wel willen.
Jawel, maar dat gaat niet!
Dat gaat niet.*

socioloog Willem Schinkel, die een pleidooi voert voor utopisch denken.'

› Wat is jouw perspectief?

'Utopisch denken wil niet zeggen dat je de oplossingen voorhanden hebt, maar er zijn ideeën waar ik warm voor loop. Renteloos bankieren, ook wel islamitisch bankieren genoemd, bijvoorbeeld. Daarin wordt het eenvoudige principe gehanteerd dat tegenover geld reële waarde moet staan. Door rente te berekenen en te verlenen laat je dat idee los; uiteindelijk geef je daarmee de financiële markten de instrumenten in handen om met geld geld te maken. Dat is in

waaninnige mate gebeurd, helemaal sinds de deregulerings van Reagan en Thatcher. Dat extra geld gaat heus niet naar de sloven in de thuiszorg en de verpleging, maar naar de Kaaimaneilanden. Volgens de economische journalist James Henry ligt *offshore* een belastingvrij vermogen opgetast zo groot als de economieën van de VS en Japan bij elkaar. Het is in handen van een paar honderdduizend mensen. Als deze rijkaards maar een beetje vermogensbelasting zouden betalen, zou er geen crisis zijn. Een ander belangrijk idee vind ik dat van het basisinkomen. Vanaf het moment dat een mens wordt geboren, krijgt hij of zij genoeg geld om een simpel leven te leiden. Voor de extra's moet je werken. Een moderne economie kan zo'n basisinkomen gemakkelijk opbrengen, heb ik begrepen. Een dergelijke constructie zou de werknemer veel vrijer maken tegenover de werkgever. Dat moet de SP toch als muziek in de oren klinken.'

› Hoe krijg je zoiets ingevoerd?

'Dat is één probleem – en waarschijnlijk niet het enige. Begrijp me goed, ik doe geen poging om het basisinkomen in het verkiezingsprogramma van de SP te krijgen. Of het überhaupt uitvoerbaar is en vervolgens strategisch juist om te agenderen, moeten anderen binnen de partij beslissen. Ik wil alleen maar zeggen: als wij de meest linkse partij willen zijn, moeten we over zulke opties na durven denken en niet bij voorbaat vasthouden aan een ouderwets concept als werk voor iedereen.'

› Renteloos bankieren, basisinkomen, het klinkt op zich goed, maar is dat geen luchtflitserie?

'Dat zou best kunnen. In een debat moeten alle haken en ogen die eraan vast zitten, blijken. Alleen: laat dat debat wel worden gevoerd, de principes zijn in elk geval niet belachelijk. Vergeet niet, je praat nu met een schrijver, geen econoom en al helemaal geen beroeps politicus. Als gewoon lid zou ik wensen dat dergelijke ideeën kunnen worden besproken in de meest progressieve partij die er is. Als de SP het niet doet, wie dan wel?'

› Dan bespreek je ze toch...

'Ja, maar hoe doe je dat? Als mens van deze tijd ging ik eerst op internet kijken. De SP heeft een geweldige, informatieve en goed bijgehouden website. Dus ik was benieuwd naar de standpunten van de SP over renteloos bankieren en het basisinkomen. Beide zoektermen leverden geen hits op. Ik had verwacht toch minimaal op een *thread* van het forum uit te komen. Maar wat bleek? Er

is geen forum, zelfs niet binnen SP-net, de ledenafdeling. Dat vind ik raar. Ouderwets.'

› Nou neem je weer het woord 'ouderwets' in de mond...

'Ik vind dat een moderne beweging een open discussiecultuur behoort te hebben. Dat hoeft echt niet in oeverloos en komisch ongevaarlijk Occupy-geouwehoer te verzanden! Juist de SP heeft de structuur en de invloed opgebouwd om utopieën te kanaliseren, het verre naderbij te brengen. Daarvoor moet je wel een open discussie verwelkomen en met elan voeren.'

› Jij wilt blijkbaar het grote perspectief terug in de politiek. Zie jij de toekomst met vertrouwen tegemoet?

'Die toekomst van onze partij of van de wereld? Over de SP maak ik me geen zorgen, hoor. Voor de wereld zie ik het somberder in. Er zijn steeds meer mensen op de aardbol, die steeds meer consumeren. Dus de milieuproblemen worden nog groter. En de machtsystemen die voor oplossingen zouden moeten zorgen, zijn in verkeerde handen gevallen. Probeer maar eens optimistisch te blijven als je de 'grote' politiek volgt. Zo werd ik meegesleept door de eerste Obama-campagne in 2008: *Change you can believe in*. Geweldig hoe hij de mensen achter zich kreeg. Na zijn uitverkiezing heb ik de Amerikaanse politiek een poos op de voet gevolgd. Maar dat is zo deprimerend! De democratie van de VS blijkt volstrekt disfunctioneel, de vertegenwoordigende lichamen zijn een speelbal van belangengroeperingen, van wapenlobby's en banken. Er worden beslissingen genomen die tegen het gezond verstand en tegen de wil van het volk in gaan.'

› En Obama zelf?

'Hij heeft op z'n zachtst gezegd onvoldoende gebruik gemaakt van het momentum na zijn eerste uitverkiezing. De financiële wereld heeft hij na de grote crisis van 2008 de hand boven het hoofd gehouden. Guantánamo Bay is nog altijd open, hij heeft de af luisterpraktijken van de NSA laten gebeuren. Bij zijn tweede presidentscampagne werd de slogan *Change you can believe in* dan ook zorgvuldig vermeden. Die zou alleen maar cynisch klinken. Dus terugkomend op jouw vraag: ik zou graag vertrouwen hebben in de toekomst, maar veel aanleiding daarvoor is er niet.' ●

tekst Robin Bruinsma
foto's Bram Petraeus

WIETSKES LEEST

WIE Wietske Langedijk (1954), werkzaam bij Organisatie Latijns Amerika Activiteiten (OLAA) en jarenlang actief in de Chileense solidariteitsbeweging

LEEST 40 jaar, 40 verhalen: Chileense vluchtelingen en solidariteit (OLAA, 2013)
verkrijgbaar via www.chili40jaar.nl

‘DE DROOM VAN ALLENDE BEZORGT ONS NOG STEEDS KIPPENVEL’

› Wat heb je gelezen?

‘Een heel interessant boek, al zeg ik het zelf, met persoonlijke verhalen over de 40 jaar na de militaire staatsgreep in Chili in 1973. Deze historische gebeurtenis en de gevolgen ervan voor betrokkenen is vanuit verschillende invalshoeken belicht. Het boek geeft een beeld van mensen die destijds op uitnodiging van Nederland hier zijn komen wonen en van Nederlanders die hen vanuit de solidariteitsbeweging steunden. Behalve informatief is het boek ook heel mooi, met portretfoto’s en archiefphoto’s van de strijd in Chili en van de veertig geïnterviewden.’

› Wat gebeurde er 40 jaar geleden in Chili?

‘In 1970 werd de socialist Salvador Allende president van Chili. Allende wilde een weg naar socialisme in democratie, pluralisme en vrijheid. Hij droomde van een Chili met toegang tot gezondheidszorg, onderwijs en eten voor iedereen. Een Chili waarin de creatieve vermogens van elke man en vrouw tot bloei zouden kunnen komen. Niet tegen anderen, maar vóór een beter leven voor allen. Die droom sprak over de hele wereld mensen aan en inspireerde Chileenen om hun land te veranderen. Door die verandering voelden grootgrondbezitters, grote ondernemers en de Verenigde Staten zich bedreigd in hun belangen. Uiteindelijk wisten zij een belangrijk deel van de middenklasse te mobiliseren tegen het beleid van Allende. Allende kreeg internationale steun, ook vanuit de Nederlandse bevolking en politiek, om de tegenwerking van zijn regering door de Verenigde Staten, internationale organisaties en bedrijven aan de kaak te stellen. Maar het heeft niet mogen baten. Op 11 september 1973 greep het leger, gesteund door de CIA, de macht. Daarna werd generaal Pinochet president. De maanden daarna werden er minstens vijftigduizend aanhangers van Allende opgepakt, twintigduizend gemarteld en tweeduizend mensen werden vermoord of het leger liet hen ‘verdwijnen’. Met behulp van Amerikaanse economen als Milton Friedman legde Pinochet een extreem neoliberaal maatschappijmodel op aan de Chileenen. Mensen moesten individueel gaan concurreren en iedere vorm van collectieve actie of solidariteit werd onmogelijk gemaakt. Tweeduizend van de honderdduizenden Chileenen die het land ontvluchtten werden

uitgenodigd om naar Nederland te komen. Zij werden hier met open armen ontvangen door een grote solidariteitsbeweging.’

› **Je staat zelf ook in het boek?**

‘Ja, daarom is het ook wel gek om het boek aan te prijzen. Vorig jaar nam een van de Chileense vluchtelingen het initiatief om iets te doen rondom het jubileum van de militaire staatsgreep. We zijn toen met een werkgroep aan de slag gegaan en het idee is uiteindelijk dankzij *crowdfunding* uitgegroeid tot dit boek, een tentoonstelling, een muziekproject en een aantal bijeenkomsten.’

› **Hoe raak je als Nederlandse zo betrokken bij Chileense vluchtelingen en de politieke strijd in hun land?**

‘Er werden Chileense vluchtelingen gehuisvest in een gebouw naast de jeugdherberg in Putten waar mijn zus werkte. We vonden dat hartstikke interessant. Dus toen er gezinnen gezocht werden om hen wegwijs te maken in de Nederlandse gebruiken, zeiden we meteen ja. Van het een kwam het ander. Ons huis werd een pleisterplaats voor Chileense vluchtelingen en wij deden volop mee in de solidariteitsbeweging. We vonden de solidariteitsmanifestaties maar saai, dus begon mijn familie een theatermuziekgroep waarmee we vervolgens de hele wereld over reisden. Toen het Chili Komitee Nederland – dat inmiddels is opgegaan in OLAA – een actiemedewerker zocht, heb ik er mijn werk van kunnen maken. Chili is een heel belangrijk onderdeel van mijn leven geworden. Door mijn werk, maar vooral ook door de persoonlijke contacten en de cultuur. De open houding van Chileenen en het politiek activisme van de Chileense vluchtelingen spreken me heel erg aan. Met als dekmantel een onderzoek naar Chileense folklore, ben ik tijdens het regime van Pinochet in 1980 voor het eerst naar Chili afgereisd om familie en vrienden van Chileense vluchtelingen te bezoeken. Later kreeg ik ook een Chileense pleegdochter en zo werd Chili nog meer deel van mijn leven.’

› **Wat is er veranderd in de 40 jaar sinds die Chileense staatsgreep?**

‘Tijdens mijn eerste bezoek kwam ik terecht in een soort oorlogssituatie, waarin we alleen maar contact konden hebben met

‘Met open armen ontvangen door een grote solidariteitsbeweging’

mensen die we doorgekregen hadden vanuit Europa. Je kon niet rustig op een terrasje zitten, omdat er altijd iemand achter je kon zitten meeluisteren. Je kon niemand vertrouwen. Nu is de sfeer totaal anders, veel opener. Je kunt nu weer gewoon op een terrasje zitten, al merk je wel dat het onderlinge contact tussen Chileenen nooit meer zo spontaan is als voor Pinochet. De verschillen tussen rijk en arm zijn ook nog altijd enorm. Vijfentwintig jaar geleden is op democratische wijze een einde gekomen aan de dictatuur: in een door de internationale gemeenschap afgedwongen referendum zei 55 procent van de kiezers ‘nee’ tegen Pinochet. Vorig jaar is daar de speelfilm *No: adiós, Mr Pinochet* van Pablo Larraín over verschenen. Die kan ik echt aanraden. Het is de regisseur gelukt om op een prachtige manier nieuwe beelden met acteurs te laten versmelten met archiefbeelden. Mede dankzij de slimme reclamecampagne waar die film over gaat, lukte het de sociale beweging om Pinochet te verslaan in 1988. Dat is de positieve verandering die je in Chili ziet, maar helaas is er in diezelfde periode in Nederland ook enorm veel veranderd in de manier waarop we met vluchtelingen en internationale solidariteit omgaan.’

› **Het boek gaat dus ook over 40 jaar Nederland?**

‘Absoluut. Veertig jaar geleden werd Nederland geregeerd door de linkse regering-Den Uyl, die Chili bezocht had en Allende steunde. Toen Allende-aanhangers slachtoffer werden van de dictatuur, nodigde de regering er een aantal uit om naar Nederland te komen. Sommigen werden met busjes rondgereden langs gemeenten die vluchtelingen wilden opnemen, ze mochten zelf kiezen waar ze wilden wonen. Daar werden dan Nederlandse gezinnen, zoals mijn familie, gevraagd om hen welkom te heten en te begeleiden. Tegenwoordig kun je je dat niet meer voorstellen. De gevluchte

Chilenen waren vrijwel allemaal politiek actief geweest in Chili en zetten hun activisme in Nederland voort. Ik kan me Chileense solidariteitsmanifestaties herinneren waar 20.000 mensen op afkwamen. Tegenwoordig komen er vaak niet eens zoveel mensen op de been voor nationale demonstraties. Er was toen ook nog veel meer oog voor internationale solidariteit. Je had niet alleen een Chileense solidariteitsbeweging, maar bijvoorbeeld ook een heel grote anti-Apartheidsbeweging.’

› **In 40 jaar is er veel veranderd. Leeft de droom van Allende nog wel?**

‘Ja. Al is het misschien sluimerend, we blijven hoopvol. De verschillen tussen arm en rijk zijn door het neoliberale beleid van Pinochet groter geworden in plaats van kleiner, maar de droom van Allende leeft nog altijd onder linkse Chileenen. Tijdens de presentatie van het boek werd er nog aan gerefereerd. Ook al hebben we zijn woorden al talloze keren gehoord, de droom van Allende bezorgt ons nog steeds kippenvel.’

tekst Jola van Dijk

foto Kadir van Lohuizen

hier kan het bijschrift komen, hier kan het bijschrift komen hier kan het bijschrift komen hier kan het bijschrift komen hier kan het bijschrift komen

WAT MAAK JE ME NOU?!!

VOORTSCHRIJDEND INZICHT...?

Na de Top 10 van het Grote Geld in februari presenteert de Tribune deze maand de Top 5 van vergeten idealen. Lees en huiver hoe mensen van naam en faam de principes en stokpaardjes waar ze ooit mee stegen op de ladder hebben bijgesteld.

tekst Rob Janssen foto's © Hollandse Hoogte

4

De privacy-goeroe **Jack de Vries**

Deze voormalig CDA-staatssecretaris van Defensie en huidig JSF-lobbyist verliet in 2010 de politiek, nadat bekend was geworden dat hij er een buitenechtelijke relatie met een vrouwelijke collega bij Defensie op nahield. Geen aanrader in militaire kringen. En voor een prominent CDA'er, de partij die het gezin als hoeksteen van de samenleving ziet en normen en waarden hoog in het vaandel heeft staan, al helemaal niet! Makkend trad Jack de Vries af en in zijn persverklaring schreef de betrapte staatssecretaris dat hij dat deed 'mede vanwege de voortgaande publicitaire druk.' Nu zou je kunnen zeggen dat hij daarin een punt had: het is immers zijn privéleven en dat gaat niemand wat aan. Maar wat moeten we er dan van denken dat diezelfde Jack de Vries afgelopen zomer in dagblad Trouw een lans brak voor de spionerende Amerikaanse veiligheidsdienst NSA, door te stellen 'dat het leven in een veilige samenleving valt of staat met de bereidheid van haar burgers om hun privacy in te leveren?' Verder in dat opinie-artikel van 13 juni: 'Veel van wat we online doen wordt ook in de gaten gehouden door bedrijven.' En dat vinden 'we', volgens Jack de Vries, 'allemaal prima'.

De niet-gekozen D66-burgemeester **Thom de Graaf**

We beginnen met een klassieker. Thom de Graaf (D66) was minister voor Bestuurlijke Vernieuwing en Koninkrijksrelaties in het kabinet-Balkenende II. Belangrijke voorwaarde voor die vernieuwing vormde volgens hem de invoering van de gekozen burgemeester. In 2005 echter schoot de Eerste Kamer het betreffende wetsvoorstel af, waarna De Graaf gedesillusionneerd aftrad. Daarmee bracht hij het kabinet aan het wankelen, maar D66 bleef toch deel uitmaken van de coalitie. Zo belangrijk was de gekozen burgemeester blijkbaar voor die partij dus ook weer niet. Wat twee jaar later opnieuw bleek, toen Thom de Graaf zelf burgemeester van Nijmegen werd. Niet gekozen, maar gewoon benoemd. Juist. Maar het wordt nog mooier. Begin vorig jaar hing De Graaf de ambtsketting van de Waalstad alweer aan de wilgen om voorzitter van de HBO-raad te worden. En toen pleitte hij ineens voor... de gekozen burgemeester!

Gekozen burgemeester ja... nee... toch maar wel. Voortschrijdend inzicht of zoals de wind waait, waait m'n hoedje? Pffff.

Om te beginnen vinden we online spionage door bedrijven helemaal niet 'allemaal prima'. Maar van burgers verwachten dat ze hun privacy inleveren, terwijl je liep te klagen toen je dat zelf moest doen... verdient zonder meer een plekje in deze Top 5!

Twee voor de prijs van één **Diederik Samsom**

Heeft Diederik Samsom een dubbelganger? Dat moet bijna wel. Anders is het reilen en zeilen van de PvdA-voorman niet te verklaren. Tijdens de verkiezingscampagne van 2012 stelde lijsttrekker Samsom dat het begrotingstekort in 2013 wat hem betreft niet hoeft te worden teruggebracht naar 3 procent. Ná de verkiezingen, inmiddels met de VVD in de regering, liet hij ineens een heel ander geluid horen: 'Nederland heeft zich gebonden aan de 3-procentnorm en dat blijft zo.' Sinds augustus weten we overigens dat ons land die 3 procent bijna lange na niet haalt, maar goed. Nog eentje. Vóór de verkiezingen bepleitte Samsom nog 'twee jaar investeren om de sociale voorzieningen en de koopkracht op orde te brengen'. Want, vond Samsom (de echte, niet de dubbelganger): 'Door snel te bezuinigen verdiep en verleng je de crisis.' En nu, een dik jaar na de verkiezingen, klaagt zelfs een werkgeversorganisatie als VNO-NCW steen en been over de bezuinigingen die dit kabinet met steun en instemming van de PvdA doorvoert. Sterker nog: aan de omvang van de eerste bezuinigingsopgave van Rutte II maakte de PvdA klaarblijkelijk nauwelijks woorden vuil. 'We waren er in drie microseconden uit', zei de Samsom-dubbelganger daarover doodleuk. En wat dacht u van de versoepeling van het ontslagrecht? Voor de PvdA in campagnetijd geen optie. Maar iedereen weet inmiddels: het geldende regeerakkoord tapt uit een heel ander vaatje...

Ieder kind weet dat je water bij de wijn moet doen, als je gaat regeren. Ieder kind weet dat compromissen sluiten pijn kan doen. Maar als je je keuzes kunt uitleggen, als je kunt laten zien wat je als partij tijdens de onderhandelingen wél binnen hebt weten te halen, dan is er kans op begrip en zelfs waardering van je kiezers. Het kan niet anders of de Samsom-dubbelganger zit nog niet zo lang in de politiek,

want hij legde niets uit. In plaats daarvan legt hij de rechtse kabinetskoers ofwel uit als gebaseerd op sociaal-democratische keuzes, ofwel er zouden geen alternatieven voor zijn. Toegegeven: dat moet je kunnen. Maar vooral ook durven!

Met de dezelfde welbespraaktheid en allure verdedigt de dubbelganger van Diederik Samsom al een jaar het afbraakbeleid dat Samsom vóór de verkiezingen zo heftig afwees, zelfs 'rechts rotbeleid' noemde. Maar toch: wie is nu de echte en wie de nep-Diederik? Of zou er dan tóch maar één...? Voor alle zekerheid toch maar een plek in deze Top 5.

De salonpacifist

Paul Rosenmüller

Het najaar van 2001 was een turbulente tijd. Allereerst natuurlijk vanwege de aanslagen op het World Trade Centre in New York en de daaropvolgende aanval op Afghanistan. Daarnaast zouden het jaar daarop in Nederland Kamerverkiezingen plaatsvinden, en het was duidelijk dat de Paarse coalitie van VVD, PvdA en D66 op haar laatste benen liep. Wellicht wilde GroenLinks-leider Paul Rosenmüller zichzelf bij de grote partijen 'salonfähig' maken en zich zodoende voor regeringsdeelname kwalificeren, want hij zegde namens zijn partij steun toe aan de visieloze bombardementen op Afghanistan. Waarmee hij grote delen van zijn achterban op de kast joeg; GroenLinks komt immers voort uit onder meer de pacifistische PSP.

De opmerkelijke beslissing kwam Rosenmüller al snel zwaar op de maag te liggen. De eerste raids op Kabul, Jalalabad en Kandahar waren nog maar nauwelijks achter de rug of GroenLinks bepleitte in de Tweede Kamer al een pauze in de bombardementen. Dit om hulporganisaties de kans te geven humanitair werk te verrichten in de getroffen gebieden.

Bent u er nog? Tekenend was ook een tv-discussie met Jan Marijnissen, fervent tegenstander van de aanval op Afghanistan. Daarin verweet Rosenmöller de SP 'het allemaal zo zwart-wit te zien'. Waarop de toenmalig SP-fractievoorzitter antwoordde: 'Paul, het is bombarderen of niet bombarderen.' Met die regeringsdeelname van GroenLinks werd het uiteindelijk niets. Tijdens genoemde verkiezingen verloor de partij een zetel.

Na zijn politieke carrière kwam Rosenmöller onder meer in het nieuws ten tijde van de grote schoonmakersstaking van 2010. Als voormalig vakbondsman leek hij de ideale bemiddelaar tussen de stakende treinschoonmakers, werkgever CSU en opdrachtgever NS. Hij had het inmiddels namelijk geschopt tot commissaris bij beide bedrijven. Maar toen het schoonmaakpersoneel hem in een open brief opriep hen te steunen in hun strijd voor respect en betere arbeidsvoorwaarden, gaf hij niet thuis.

Paul Rosenmöller wist zich weliswaar niet te kwalificeren voor regeringsdeelname in 2002. Maar wel voor deze Top 5 van gezwabber en verraden idealen! Heeft het toch nog iets opgeleverd.

De exorbitante zelfverrijking van ...

Wim Kok

Over vakbondsleiders gesproken. Wie herinnert zich niet hoe Wim Kok met zijn lange donkere lokken begin jaren tachtig vele arbeidershartten sneller deed kloppen? 'Wij pikken het niet!', beledigd hij met verve. Wat pikten we niet? Snoeiharde loonmaatregelen, uitholling van de Ziektewet, aantasting van de automatische prijscompensatie, kruisraketten op Nederlandse bodem. FNV-chef Wim Kok was, samen met zijn vice Herman Bode ('Willen we naar de Dam, dan gaan we naar de Dam!') en AbvaKabo-voorzitter Jaap van der Scheur, het gezicht van het verzet tegen de kabinetten-Van Agt en Lubbers. Het waren de jaren waarin onder invloed van Reagan en Thatcher het marktdenken wortel begon te schieten. De achtereenvolgende kabinetten-Lubbers zetten daarvoor de deur steeds verder open, wat Kok legio kansen gaf om zich als rots in de (neo)liberale branding op te werpen. De verwachtingen waren dan ook hooggespannen, toen Kok namens de PvdA in 1986 de politiek in ging en later zelfs minister van Financiën werd in het derde kabinet-Lubbers.

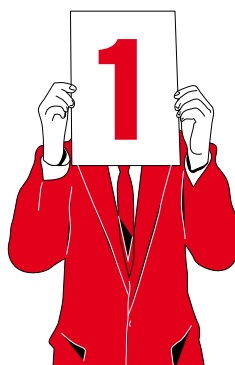
Maar toen gebeurde het. Al snel toonde hij dezelfde gedrevenheid die hij ook als vakbondsleider aan de dag had gelegd

– alleen met exact tegenovergestelde inhoud. Eerste bewijs daarvoor vormde de in de PvdA zwaar omstreden ingreep in de WAO. Ineens stond Kok tegenover zijn oude kameraden van de FNV, die duizenden demonstranten op de been brachten tegen het plan. Maar de WAO-ingreep ging gewoon door. In 1994 werd Wim Kok minister-president van Nederland en gaf hij leiding aan het eerste Paarse kabinet. En toen gebeurde het opnieuw. Want Kok liet vooral VVD'er Bolkestein de koers van Paars bepalen. Zo zette Paars de privatisering van de publieke sector in beweging en maakte het flink meters in het 'op afstand zetten van de overheid', wat in die jaren door de meeste partijen als modern en logisch werd beschouwd. Kok zelf verwoordde dat in 1995 als volgt: 'Het afschudden van ideologische veren is voor een politieke partij als de onze niet alleen een probleem, het is in bepaalde opzichten ook een bevrijdende ervaring.' Ook in het tweede Paarse kabinet manifesteerden Kok en de PvdA zich nauwelijks politiek-inhoudelijk.

In 2002 trok Kok zich terug uit de politiek. Niet lang na zijn afscheid accepteerde hij een handvol commissariaten, bij multinationals als ING, Shell, KLM en TNT. Daarvoor streek hij tonnen op. Bovendien gaf hij als ING-commissaris groen licht voor gigantische salarisstijgingen bij de top van dat bedrijf. Wim Kok, die in 1997, toen er een volkswoede opstak over de beloning van topmanagers, nog scherp veroordelend had gesproken van 'exorbitante zelfverrijking' had gesproken...

Uit deze Top 5 volgt dat het niet bepaald uniek is dat mensen eerdere principes gauw vergeten zodra factoren als macht en geld gaan leiden tot 'voortschrijdend inzicht'. Maar het gemak waarmee Wim Kok dat deed is van eenzame klasse. Daar komt de invloed die zijn handelen op de Nederlandse samenleving heeft gehad (en nog steeds heeft) nog bij. Alles tezamen lijkt er niemand te zijn die meer recht heeft op de eerste plaats dan Wim Kok. Proficiat!

Als extraatje bij deze Top 5, vindt u op de volgende pagina nog een eervolle vermelding.

Wie een pensioengat graaft voor een ander...

Henk Krol

Voordat hij directeur en hoofdredacteur werd van de Gay Krant, werkte Henk Krol als voorlichter van de VVD-Tweede Kamerfractie. Laat dat nou net een van die partijen zijn die hele groepen ouderen in de financiële put laten zakken. Toen dat tot de grijzende eminentie doordrong, sloot hij zich niet aan bij de SP – die al jaren opkomt voor de generatie die onze verzorgingsstaat heeft opgebouwd – maar richtte hij fluks een eigen partij op. 50Plus, een partij waarvan het partijprogramma opvallende overeenkomsten heeft met de SP-standpunten voor ouderenbeleid. Al snel groeide Krol uit tot hét gezicht van de ouderen die strijden tegen oneerlijke zaken als het pensioengat. Totdat bleek dat hij, in zijn tijd als boegbeeld van de Gay Krant, zijn vroegere redacteuren heeft opgezadeld met... een pensioengat.

foto: Peter Hliz / Hollandse Hoogte

Stop de persen! Het nieuws dat Henk Krol opstapt als fractievoorzitter van 50Plus in de Tweede Kamer lekte uit toen deze Tribune eigenlijk al klaar was. Omdat we vinden dat Krol in dit overzicht niet mag ontbreken, krijgt hij *last minute* een eervolle vermelding.

IN MEMORIAM

> JOHANNES VAN DAM (1946 – 2013)

‘Ik heb mezelf altijd een linkse anarcho-liberaal genoemd. De ene keer stem ik op Marijnissen en dan weer op Groen-Links, afhankelijk van wat er op dat moment speelt,’ zei culinair expert Johannes van Dam in maart 2006 in de Tribune. In datzelfde jaar stond Van Dam aan de wieg van SoeP, de tomatensoep die nog steeds bij menig SP-actie wordt uitgedeeld.

Thomas Widdershoven van ontwerp bureau Thonik bracht Johannes van Dam en de SP met elkaar in contact. ‘Hij werkte ontzettend enthousiast en volledig belangeloos mee aan het recept en de presentatie van de SoeP Express en wilde alleen een paar potten van wat hij zelf “een heerlijk soepje” noemde.’ Tijdens de eerste sessie bij Widdershoven thuis werd direct duidelijk

foto: Rob Voss

dat hij met Van Dam precies de juiste man aan tafel had. ‘Een echte purist en onderwijzer. Hij proefde wat soep die Michel Jansen van de KleinsteSoepFabriek had meegenomen en zei meteen: “Wat jammer dat je er paprika in gedaan hebt en die ook nog eens niet geschild hebt.” Moet je je

voorstellen, dat was een volledig gepureerde tomatensoep waar helemaal niets aan te zien was!’

Johannes van Dam was al enige tijd ernstig ziek. Hij stierf 18 september op 66-jarige leeftijd, kort nadat hij had besloten niet verder behandeld te willen worden.

> ROOD OP 50PLUSBEURS

ROOD-bestuurslid Merel Stoop vraagt een bezoeker van de beurs om samen met de jongeren te strijden tegen het 'ieder voor zich'-beleid van PvdA en VVD.

In september was de jaarlijkse 50PlusBeurs in Utrecht. Zoals elk jaar was de SP er weer goed vertegenwoordigd met een kraam. Behalve SP-Tweede Kamerleden als Paul Ulenbelt en Henk van Gerven, en de trouwe organisatoren van de kraam, zoals Jean Rouwet uit Hengelo, brachten ook de jongeren van ROOD, jong in de SP, een bezoek. Volgens Lieke Smits, voorzitter van ROOD, om de ouderen een hart onder de riem te steken. Smits ergert zich aan de zogenaamde strijd tussen jong en oud: 'Dit is geen jong tegen oud, dit is een strijd van mensen die geloven dat eerlijk delen en samen leven essentieel is, tegenover een regering die daar een eind aan wil maken.' De ROOD-jongeren riepen de bezoekers van de 50PlusBeurs op om ook naar de demonstratie op 21 september te komen. Smits: 'We moeten samen strijden tegen de plannen van het kabinet. Jong of oud, dat doet er niet toe! Basta!'

foto's Ronald Geurts

Op de jaarmarkt in Alphen aan den Rijn zijn VVD-bonnen uitgedeeld ter waarde van € 1000. Alleen niet door de liberalen zelf met hun 'harde' verkiezingsbelofte van duizend euro extra voor iedere werkende Nederlander. Ronald Geurts van de SP-afdeling Alphen: 'Met het uitdelen van

deze bonnen willen we mensen er op een ludieke wijze aan herinneren dat de VVD niet uitblinkt in het waarmaken van hun verkiezingsbeloften. De meeste mensen kunnen wel lachen om onze actie. Maar het zijn voornamelijk grimlachen. Ze worden niet blij van het regeringsbeleid.'

ZOWEL OP NATIONAAL als op Europees niveau houdt de SP de vinger aan de pols bij de **supermarktoorlog**. SP-Europarlementariër Dennis de Jong en SP-Tweede Kamerlid Sharon Gesthuizen proberen gezamenlijk te voorkomen dat de supermarkten hun verliezen afwentelen op hun leveranciers.

 <http://sp.nl/9zderq>
<http://sp.nl/9zdes2>

DE COMMISSIE INTERNE MARKT van het Europees Parlement heeft unaniem ingestemd met het rapport van SP-Europarlementariër Dennis de Jong, om de strijd aan te binden met **acquisitiefraude**. Het rapport van de Jong bevat onder meer voorstellen voor nationale meldpunten en zwarte lijsten voor veroordeelde bedrijven.

 <http://sp.nl/9zdes5>

LINKSVOOR **'DE OVERHEID VERKWANSELT ONZE PRIVACY'**

Vraag Gwildor Sok (21) uit Zeist zichzelf te typeren en hij zegt lachend 'een echte nerd'. Maar voor de SP komt hij wel achter de computer vandaan, om te zien wat er speelt en hoe de SP kan bijdragen aan een beter Zeist.

tekst Daniël de Jongh
foto Karen Veldkamp

› Wanneer werd je lid van de SP?

'In 2012. Ik was al langer van plan om lid te worden van een partij, maar het duurde een paar jaar voor ik echt mijn partij gevonden had. Politiek vind ik interessant en ik maak me zorgen over de verkwanseling van burgerrechten door de overheid, met name op het gebied van privacy. Ik heb getwijfeld over D66, maar de rechtse ideeën van die partij over Europa en de zorg staan me niet aan. Een andere optie was de Piratenpartij, maar uiteindelijk voelde ik me politiek toch het meest thuis bij de SP.'

› Wat is er zo belangrijk aan privacy?

'Als iedereen als potentiële verdachte wordt beschouwd, dus als de staat iedereen voortdurend bespiedt en ieders persoonsgegevens opslaat, dan stijgt het risico dat je ten onrechte ergens van beschuldigd wordt. Omdat je net op het verkeerde moment op de verkeerde plek was. Ook word je kwetsbaarder voor identiteitsfraude.'

› Wat doe je in het dagelijks leven?

'Ik ben computerprogrammeur, ik houd me bezig met informatie en beheerssystemen. Daarom weet ik hoe kwetsbaar privacy is. Bijna iedereen geeft bijvoorbeeld persoonlijke informatie prijs op Facebook. Nou, één bug en al die gegevens liggen op straat. Nog los van alle adverteerders die sowieso al toegang hebben tot persoonlijke data.'

› Wat zijn je hobby's?

'Ik heb een leuke computer met bijbehorende gadgets en een mooie collectie games. Verder lees ik graag fantasy-boeken.'

› Wat is je favoriete plek op de wereld?

'Op vakantie begin ik na een paar dagen alweer te verlangen naar mijn vertrouwde omgeving en mijn eigen spullen. Mijn favoriete plek is dus thuis.' ●

BRABANTSE GALLIËRS VAN BERNHEZE

Onder Oss, links van Uden en rechts van Den Bosch. Daar ligt Bernheze, een gemeente waar de SP op opmerkelijke wijze aan de weg timmert. Ingrediënten zijn onder meer: geheim overleg in het bos, de supermarkt en een SP-wethouder.

Gevoel voor humor hebben ze wel, die SP'ers in Bernheze. Zo noemen ze zichzelf 'de Galliërs van Brabant' en het maandelijks overleg van SP-kaderleden heet er GGBO: 'Het Grote Geheime Bos Overleg'.

Afdelingsvoorzitter Frenky Heurkens licht de avontuurlijke benamingen toe. 'Bernheze is relatief klein (met zo'n 30.000 inwoners, in zes kernen –red.) en is als het ware omsingeld door grote gemeenten als Oss, Uden en ook Den Bosch. Er spelen in de regio allerlei herindelingsplannen en onze financieel gezonde gemeente zou moeten fuseren of zelfs splitsen. Samen met de inwoners is het ons gelukt om Bernheze zelfstandig te houden.

Vandaar die knipoog naar de Galliërs.' En dat GGBO dan? 'Dat heet zo omdat het overleg plaatsvindt bij een van onze leden thuis – in het bos.'

Wie met SP'ers uit Bernheze praat voelt iets van een bescheiden trots, een prettig soort eigengereidheid. Niet graag laten ze zich van de wijs brengen door aanlokkelijke of opdringerige praatjes van buitenaf. Gewoon roeien met de riemen die je hebt en de schouders eronder, lijkt het devies. De afdeling pleegt zich bijvoorbeeld steevast onder de mensen te begeven bij de supermarkt. Bij de supermarkt? 'Ja,' beaamt raadslid Cor van Erp: 'door de week zijn wij op ons werk en

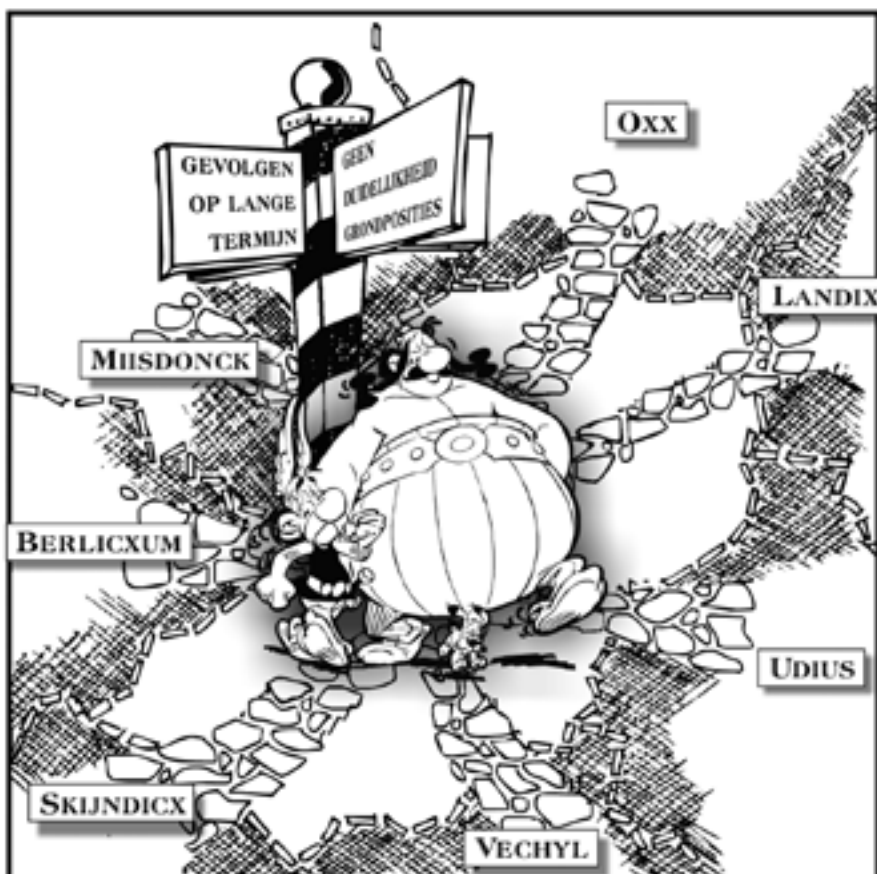
op zaterdag zijn de mensen hier niet thuis, omdat ze dan boodschappen gaan doen. Dan zoeken wij ze op waar ze te vinden zijn.'

'Uniek in Nederland'

De SP vormt samen met drie lokale partijen een coalitie in Bernheze. De SP heeft drie raadszetels; en Rein van Moorselaar is sinds 2010 wethouder namens de SP. Van Erp: 'De samenwerking in de coalitie is prima en we voelen elkaar goed aan. Ze weten bijvoorbeeld dat de SP bijzondere aandacht heeft voor de minima.' Zo riep de gemeente Bernheze op aandringen van de SP een bijzonder sociaal vangnet in het leven, bedoeld voor mensen die tussen wal en schip dreigen te vallen. De bestaande solidariteitsbijdrage van 50 euro die elk gezin jaarlijks van de gemeente ontvangt werd omgevormd tot een fonds van ruim 400.000 euro voor uitsluitend de minima. 'Zo hebben we al best veel mensen die in directe nood zaten toch kunnen helpen. Het fonds is uniek in Nederland.'

Zowel Cor van Erp als Frenky Heurkens roemen de korte lijntjes in hun 'club'. Tussen alle geledingen in de afdeling lopen voortdurend contacten. En de sfeer is goed, vinden ze. Van Erp: 'Bij ons is er nooit gesteggel over bijvoorbeeld de kandidatenlijst voor de raadsverkiezingen. Dat komt omdat we dingen heel zorgvuldig onderling bespreken. Kijk, in onze afdeling zitten mensen met allerlei talenten en we kunnen niet met tien man hetzelfde gaan doen.' Heurkens: 'De sleutel zit 'm in goede contacten onderhouden en met elkaar praten. Zo kun je er met z'n allen voor zorgen dat politiek ook leuk blijft.'

In Noord-Brabant ontstond onlangs in diverse gemeentes een felle afkeer van proefboringen naar schaliegas. In Bernheze namen ze er gniffelend kennis van. Waarom? Omdat de gemeente Bernheze in november 2011(!) al aan de regering liet weten geen proefboringen toe te staan. Inderdaad: heel leuk. ●

tekst Rob Janssen
illustratie Geert van de Wielen

PRIKBORD@SP.NL

KLASSENJUSTITIE

Het artikel over de Leidse klokkenluiders (Tribune september) herinnerde me er weer even aan waarom ik actief SP-lid ben. Mijn gevoel van rechtvaardigheid! Al jarenlang zie ik steeds meer gevallen in de rechtbank opduiken waarbij de uitkomst in mijn ogen onrechtvaardig is. De meest kapitaalkrachtigen hebben de grootste kans om een rechtszaak in hun voordeel te zien beslissen. Daar is een term voor bedacht: klassenjustitie. In Nederland bestaat zogenaamd geen klassenjustitie, net zomin als Nederland een belastingparadijs zou zijn. Ik hoop dat Tribune de rechtszaak zal blijven volgen. En mocht de beslissing van de rechter ongunstig uitpakken voor de klokkenluiders, dan hoop ik dat de SP de betrokkenen zal steunen in een eventueel hoger beroep. Ik hoop dat deze zaak voor de SP een hoge prioriteit krijgt, want we mogen niet toestaan dat geld en macht gaan zegevieren ten koste van rechtvaardigheid. Welbeschouwd komt deze onrechtvaardigheid al in vele aspecten van onze maatschappij voor. Ze is waarschijnlijk inherent aan het neoliberale systeem waar we

al zo lang door geteisterd worden. Ik ben ervan overtuigd dat onze rechtbanken soms meegaan in dit maatschappelijk verschijnsel, maar het is de taak van de politiek om ervoor te waken dat rechtvaardigheid voor iedere Nederlander kan blijven bestaan, en niet alleen voor diegenen die het kunnen betalen.

Arno van Bakel, Eindhoven

AFBRAAK PENSIOENSTELSEL

Met belangstelling en instemming het interview met Paul Ulenbelt gelezen (Tribune september) over de pensioenfondsen. Ik slaak dan de verzuchting waarom willen zoveel mensen dit duidelijke en eerlijke verhaal niet horen. Deprimerend en schokkend is dan het verhaal van journalist en schrijver Peter de Waard in de Volkskrant van 13 september met de titel 'Mag Pensioen worden afgebouwd'. Beledigen mag onbepert in Nederland en mensen schrik op het lijf jagen kennelijk ook. Hoeveel mensen van mijn

leeftijd of iets ouder of jonger zullen hierdoor weer bang zijn gemaakt. Een intelligent mens als De Waard moet toch weten dat pensioen uitgesteld loon is en geen beloning voor 'zalig nietsdoen'. Hij zal wel de filosofie aanhangen van herhaal de leugen tot ze aanvaard wordt.

Cees van Gils, Baarle-Nassau

> DAT JE 'T WEEET

Ida Bromberg, 19 september

Zullen we 't omdraaien? M'n belastinggeld naar onderzoek en bestrijding nare ziektes en dan mogen ze komen collecteren voor die vliegtuigjes.

DOORLOPENDE MACHTINGING BON OM LID TE WORDEN

naam : Socialistische Partij (SP)
 adres : Snouckestraat 70
 postcode : 3811 MB woonplaats: Amersfoort
 land : Nederland incassant ID: NL86ZZZ403462460000
 kenmerk machtiging (in te vullen door SP):
 reden betaling : betaling contributie

Door ondertekening van dit formulier geeft u toestemming aan de SP om doorlopende incasso-opdrachten te sturen naar uw bank om een bedrag van uw rekening af te schrijven wegens contributie en aan uw bank om doorlopend een bedrag van uw rekening af te schrijven overeenkomstig de opdracht van de SP. Als u het niet eens bent met deze afschrijving kunt u deze laten terugboeken. Neem hiervoor binnen 8 weken na afschrijving contact op met uw bank. Vraag uw bank naar de voorwaarden.

Ja, ik word lid van de SP. Ik ontvang een welkomsgeschenk en bovendien krijg ik elke maand het nieuws- en opinieblad De Tribune in de bus. Ik kies voor de volgende kwartaalbijdrage:

€ 5,00 (minimum) € 7,50 € 10,00 € 12,50 € 15,00 anders: € _____

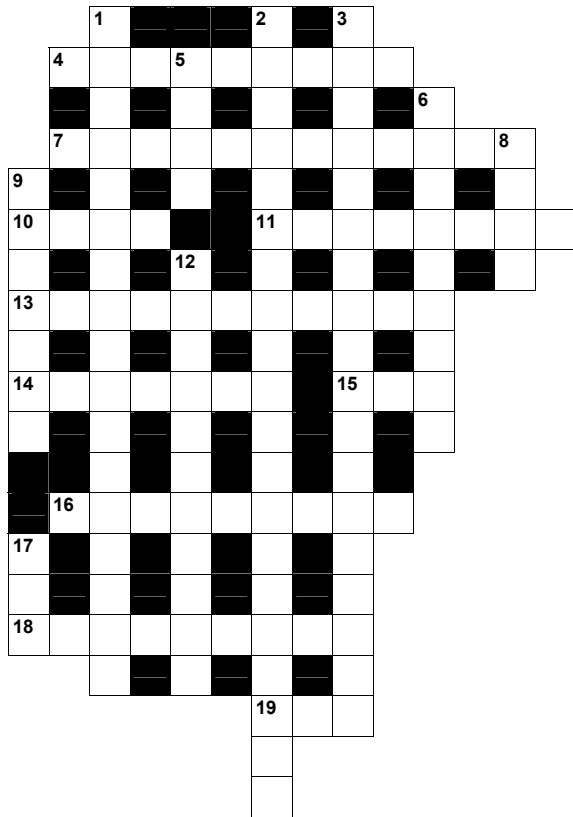
naam : _____
 roepnaam : _____ voorletters: _____ m/v
 adres + huisnr : _____
 postcode : _____ woonplaats: _____
 land : _____ geboortedatum: _____
 email : _____
 telefoon : _____ mobiel: _____
 IBAN (rekeningnr.) : _____ bank identificatie (BIC)*: _____
 plaats en datum : _____ * geen verplicht veld bij Nederlands IBAN (rekeningnr)
 handtekening : _____

Tribune oktober 2013

Ik wil ook graag lid worden van ROOD (jong in de SP, tot 28 jaar) en sta één van mijn kwartaalbijdragen af aan ROOD.

Stuur deze bon in een envelop zonder postzegel naar: SP - Ledenadministratie, Antwoordnummer 407, 3800 VB Amersfoort. U kunt deze machtiging stopzetten met een telefoontje of een e-mail aan de SP: (088) 243 55 40, administratie@sp.nl

CRYPTOGRAM

Horizontaal

- 4 De beslissingen afronden. (9) - 7 Hij zal geen rijkdom oogsten. (12) - 10 Franse badplaats valt aardig in de smaak bij de Britten. (4) - 11 Gemeente met pit. (8) - 13 Neemt als vanzelf deel aan de grand prix. (11) - 14 Dáár zittend, zit je fout. (7) - 15 'Minnekoos zonder belemmering!' (3)
 16 Is (niet) écht geschikt voor een voetbalveld. (9)
 18 Chemische verbinding staat vooraf al klaar. (9 of 3,6)
 19 De baard van de geit gaat de hort op. (3)

Verticaal

- 1 Profiteren! (van de appeloogst). (2,8,7) - 2 Fors en schoon gegroeid. (3,2,7,8) - 3 'Wat doen we met oma en opa, nu ze grijs zijn?' (18) - 5 Loopt zwaar, in de schoenen. (4)
 6 Overgebleven van een eervol strijder, na het middeleeuws toernooi. (9) - 8 Zo'n vreemde snuiter komt in Engeland niet veel voor. (4) - 9 Voorbijgaan om feestelijk te ontvangen. (7)
 12 (hier is) Werk voor Noren, doorlopers en ijsmeesters. (11)
 17 Het hoofd van de tekst. (3)

VERDRAAID

De puzzel bevat een aantal cellen in een tabel, die allemaal een 'draaibaar' symbool bevatten. Bij de Opdracht staat wat er met een symbool moet gebeuren wanneer het juiste antwoord is gevonden; het wordt met de klok mee (rechtsom) of tegen de klok in (linksom) gedraaid. Dus als het antwoord op een vraag met het symbool $\perp$ 'Beiden' is (allebei de opties die worden gegeven zijn juist) dan moet het symbool in de tabel in feite $\perp$ zijn. Niet alle symbolen zijn nodig voor de oplossing; er bestaan een aantal nepvragen. Als alle benodigde symbolen juist zijn ingevuld wordt er een letter uit het alfabet zichtbaar.

Let wel, het '=' symbool kan natuurlijk bij 1 van de 3 verkeerde oplossingen nog steeds het goede symbool worden. Dan heeft u geluk...

Veel plezier, en denk eraan: een goede puzzelaar draait niet door!

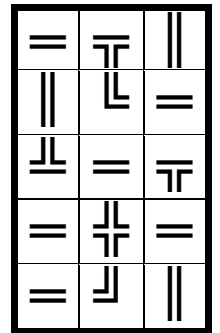
Opdracht

De vier mogelijke antwoorden:

- Ja (symbool is correct)
- Nee (kwartslag rechtsom)
- Beiden (kwartslag linksom)
- Geen van beiden (180 graden draaien)

NOOT de vragen worden gesteld: van linksboven naar rechtsonder, per rij. Dus 1,2,3 verwijzen naar de symbolen in de bovenste rij, daarna 4,5,6 in de rij direct eronder, enzovoorts.

- De Republiek der Zes Verenigde Nederlanden eindigde in 1795.
- De zee verkwikt.
- Er zijn 150 zetels in de Tweede Kamer.
- Het Twaalfjarig Bestand was van 1609-1621.
- Ja Zuster. Nee Zuster.
- Ex-president van de VS: George H. W. Bush/ George W. Bush.
- Karel Appel werkte altijd aan meerdere schilderijen tegelijk.
- Bij onze 'Kleine Rivieren' horen: de Nederrijn & de Merwede.
- De beroepsvereniging van Belgische politicologen is de NKWB.
- Afstand tussen 2 windmolens in Middelgrunden bedraagt 160 meter.
- Men moet niet alles slikken.
- Armada is een vloot; er zit muziek in Armada.
- De VS is in 2012-2013 vijfde in het 'Global Competitiveness Report'.
- Er zitten 15 'cellen' in de tabel van deze puzzel.
- Het Witte Boekje = groene spelling. Groene Boekje = witte spelling.

OPLOSSINGEN SEPTEMBER

CRYPTOGRAM

Horizontaal

- 3) Huilbui 7) Dieren 9) Stroomonderbreking 12) Ajax 13) Onruststoker 15) Weg 16) Geldkraan 17) Poort 18) Ondergang 19) Flipje.

Verticaal

- 1) Oliedom 2) Tiran 3) Hartenjagen 4) Blom 5) Oerbossen 6) Hemelkoepel 7) Dwergspar 8) Linke soep 10) Mollig 11) Kraken 14) Stee 16) Goed.

HOOFDSTAART

1	2	3	4	5
P	O	L	I	S

Plaatsnamenlijst

- Rechtsom: A) Nijmegen B) NewYork
 C) Kabul D) Limoges
 Linksom: A) Nice B) Essen C)
 Nistelrode D) Epe E) Ennis

De winnaar van september is Ch. Verheijen uit Swalmen

Stuur uw oplossing van een of beide puzzels vóór 30 oktober 2013 naar de puzzelredactie van de Tribune;

Snouckaertlaan 70, 3811 MB Amersfoort of tribunepuzzel@sp.nl

Onder de inzenders van een goede oplossing wordt een gesigneerd boek verloten uit de SP-boekenstal.

THEO DE BUURTCONCIËRGE

